

Štátna veterinárna a potravinová správa SR
Botanická č. 17, 842 13 Bratislava

**Národný pohotovostný plán pre prípad podozrenia
a výskytu afrického moru ošípaných na území
Slovenskej republiky**

Predložil:

Prof. MVDr. Jozef Bíreš DrSc.
Hlavný veterinárny lekár SR

Schválil:

Prof. Ing. Ľubomír Jahnátek CSc.
Minister pôdohospodárstva
a rozvoja vidieka SR

VERZIA December 2013

Pohotovostný plán je rozdelený do 12 sekcií.

Tento dokument upravuje rizikový plán v Slovenskej republike pre africký mor ošípaných. Dokument bol aktualizovaný v roku 2013.

<u>Číslo Sekcie</u>	<u>Téma</u>
1.	Zákonné právomoci
2.	Finančné zabezpečenie
3.	Hierarchia kontrolných orgánov
4.	Národné centrum pre tlmenie chorôb
5.	Kontrola na miestnej úrovni
6.	Skupina odborníkov pre AMO
7.	Ľudské zdroje
8.	Smernice pre zamestnancov
9.	Diagnostické laboratória
10.	Núdzová vakcinácia
11.	Výcvikové programy
12.	Publicita / Informovanie verejnosti o AMO

SEKCIA 1 ZÁKONNÉ PRÁVOMOCI

Slovenská republika má zákonné právomoci na zabezpečenie rýchlej a účinnej eradikačnej kampane a implementovanie pohotovostného plánu.

1.1 Právny rámec pre kontrolu afrického moru ošípaných je obsiahnutý v týchto dokumentoch:

- Zákon č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 39/2007 Z.z.“).
- Nariadenie vlády č. 277/2003 Z.z., o opatreniach na tlmenie afrického moru ošípaných (ďalej len „nariadenie vlády č. 277/2003 Z.z.“).
- Diagnostická príručka ustanovujúca diagnostické postupy, metódy odberu vzoriek a kritéria na vyhodnocovanie laboratórnych testov na potvrdenie afrického moru ošípaných 1/2004/277 (vestník MP SR č.26 /2004).

1.2 Usmrtenie infikovaných zvierat a jedincov, ktoré prišli do kontaktu s infikovanými zvieratami a spôsob nahradenia škody.

Zákon č. 39/2007 Z.z. § 14 umožňuje orgánom veterinárnej starostlivosti nariadiť veterinárne opatrenia, ktorými sa nariadi usmrtenie zvierat infikovaných AMO ako aj ostatných zvierat, ktoré boli v kontakte s vírusom AMO.

Nariadením Rady (ES) 1099/2009 o ochrane zvierat počas usmrcovania (ďalej len „nariadenie Rady“) a nariadením vlády SR č. 432/2012 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na ochranu zvierat počas usmrcovania (ďalej len „nariadenie vlády SR“) sa riadi usmrcovanie infikovaných zvierat a jedincov, ktoré prišli do kontaktu s infikovanými zvieratami.

Ak sa na území Slovenskej republiky vyskytne africký mor ošípaných, chovateľovi zvierat možno poskytnúť podporu na úhradu nákladov a strát spôsobených nariadenými opatreniami

1.3 Hlásenie o podozrení z výskytu AMO Sanitačné práce a iné činnosti v infikovaných chovoch Odstránenie kadáverov Kontrola premiestňovania zvierat

Zákon č. 39/2007 Z.z. ustanovuje upovedomiť bez meškania orgán veterinárnej správy určeným spôsobom o každom podozrení z výskytu choroby podliehajúcej hláseniu, ako aj ostatné skutočnosti v záujme ochrany zdravia zvierat a ľudí a podľa svojich možností urobiť nevyhnutné opatrenia na to, aby nedošlo k rozšíreniu choroby.

Orgány štátnej správy vo veterinárnej oblasti (ďalej len orgány veterinárnej správy) majú právomoc nariadiť uzatvorenie chovu, v ktorom sú zvieratá podozrivé na AMO alebo nakazená touto chorobou. Vlastník je povinný podozrivé zviera uzatvoriť a izolovať. Akákoľvek manipulácia s krmivom, odpadmi, výrobkami a inými predmetmi, ktoré by mohli byť nositeľom vírusu, je zakázaná. Pohyb osôb dnu a von z izolovaného priestoru je obmedzený a podlieha schváleniu orgánov veterinárnej správy.

Po laboratórnym potvrdení nákazy je cieľom nariadených opatrení dostať chorobu pod kontrolu, vyčistiť a vydezinfikovať všetky miesta, ktoré prišli do kontaktu s uhynutými alebo podozrivými zvieratami.

Podrobný postup stanovuje Nariadenie vlády č. 277/2003 Z.z..

1.4 Určenie ochranných pásiem a pásiem dohľadu

Podľa § 9 Nariadenia vlády č. 277/2003 Z.z. v prípade potvrdenia afrického moru ošipaných v chove príslušný orgán veterinárnej správy vymedzí okolo ohniska ochranné pásmo o polomere najmenej 3 km a pásmo dohľadu o polomere najmenej 10 km.

Legislatíva umožňuje modifikáciu veľkosti týchto pásiem v prípade potreby.

1.5 Vakcinácia

Podľa § 19 Nariadenia vlády SR č. 277/2003 Z.z. je vakcinácia proti africkému moru ošipaných zakázaná.

1.6 Súčinnosť orgánov policajného zboru, jednotiek civilnej ochrany, príslušníkov ozbrojených síl a colných orgánov

Podľa § 16 zákona č. 39/2007 Z.z. sú príslušníci policajného zboru, jednotky civilnej ochrany, príslušníci ozbrojených síl a colných orgánov povinní spolupracovať pri zabránení šíreniu choroby a eradikácii choroby, ak o to orgán veterinárnej správy, veterinárny inšpektor alebo úradný veterinárny lekár požiada.

SEKCIA 2 FINANČNÉ ZABEZPEČENIE

2.1 Personál

Mzdové náklady pracovníkov orgánov veterinárnej správy, ako aj pracovníkov zamestnaných na dobu určitú pre zabezpečenie plnenia úloh v krízových situáciách, sú kryté zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.

2.2 Materiálne vybavenie a spotrebný materiál

Náklady na materiálne vybavenie a spotrebný materiál sú kryté z rozpočtových zdrojov Slovenskej republiky.

2.3 Usmrtenie, odstránenie kadáverov a kontaminovaného materiálu, sanitácia.

Na vzniknuté náklady chovateľovi zvierat možno poskytnúť podporu na úhradu nákladov a strát spôsobených nariadenými opatreniami. (§ 45 zákona č. 39/2007 Z.z.).

2.4 Vyplatenie odškodného

Na vzniknuté náklady chovateľovi zvierat možno poskytnúť podporu na úhradu nákladov a strát spôsobených nariadenými opatreniami. (§ 45 zákona č. 39/2007 Z.z.).

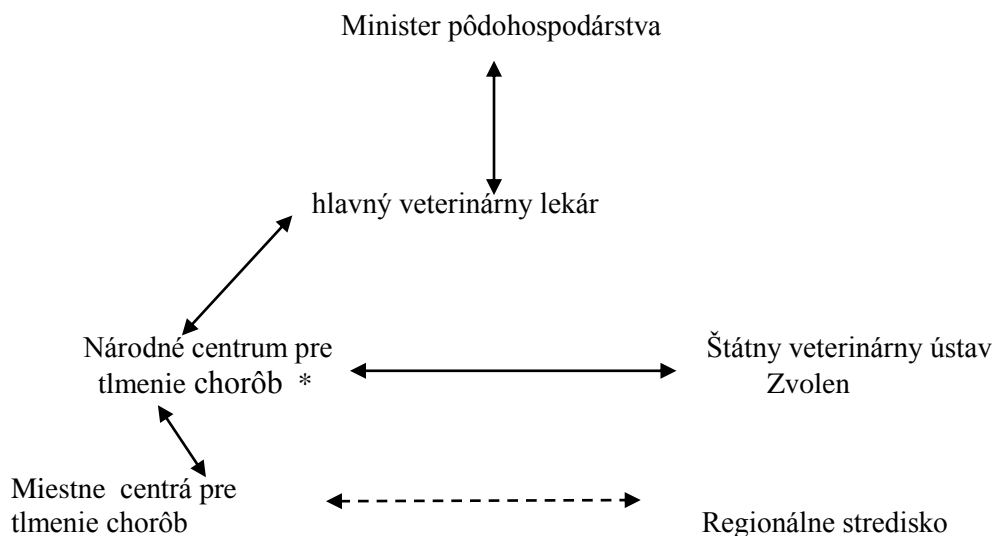
SEKCIA 3 HIERARCHIA KONTROLNÝCH ORGÁNOV

- 3.1 Zodpovednosť za kontrolu afrického moru ošipáných na území Slovenskej republiky má minister pôdohospodárstva Slovenskej republiky. Výkonom kontroly je poverený hlavný veterinárny lekár.
- 3.2 Hlavný veterinárny lekár splnomocňuje pracovníka národného centra pre tlmene chorôb, aby vypracoval a aktualizoval pohotovostný plán pre prípad podozrenia a výskytu afrického moru ošipáných.

(meno a adresa národného centra pre tlmene chorôb je v prílohe 1)

V prípade výskytu nákazy, bude národné centrum riadiť všetky činnosti v súlade s príkazmi hlavného veterinárneho lekára.

Miestne centrá sú zodpovedné za kontrolu AMO (ohniská a obmedzenia) v rámci svojho regiónu .

* Národné centrum pre tlmene chorôb je k dispozícii pre choroby uvedené v Prílohe 1 zákona 39/2007 Z.z.

SEKCIA 4 NÁRODNÉ CENTRUM PRE TLMENIE NÁKAZ

- 4.1 Hlavný veterinárny lekár s podporou národného centra pre tlmene chorôb je zodpovedný za :
- riadenie miestnych krízových centier pre tlmene chorôb
 - styk s diagnostickými laboratóriami
 - zabezpečenie finančných prostriedkov na uskutočnenie pohotovostného plánu
 - zabezpečenie výcvikových programov a nominovanie pracovníkov pre verejné výcvikové programy

- zabezpečenie osvetových kampaní
 - riadenie ostatných orgánov v prípade vzniku choroby
 - rozmiestnenie personálu a ostatných zdrojov do miestnych centier pre tlmenie chorôb
 - schválenie ochranných pásiem a pásiem dohľadu
 - uzavretie hraničných priechodov v prípade potreby
 - zabezpečenie núdzových finančných zdrojov, určených na krytie nákladov spojených s epizootiou
 - styk s poľnohospodárskymi obchodnými združeniami a médiami
 - za informovanie O.I.E.
 - styk s komisiou EÚ.
- 4.2. Hlavný veterinárny lekár je oprávnený v naliehavých prípadoch priamo riadiť každého veterinárneho lekára, ktorý vykonáva odborné veterinárne činnosti na území Slovenskej republiky.
- 4.3. Národné centrum pre tlmenie chorôb je zriadené v prípade výskytu AMO na území SR a je vybavené:
- potrebným zariadením a zásobami (prostriedkami komunikácie – telefónmi, faxmi)
 - mapami a inými materiálmi potrebnými na riadenie opatrení na tlmenie chorôb
 - zoznamami národných organizácií, ktoré musia byť kontaktované v prípade vypuknutia choroby (Príloha 10)

SEKCIA 5 KONTROLA NA MIESTNEJ ÚROVNI

- 5.1 Za pripravenosť na výskyt a kontrolu AMO na miestnej úrovni je zodpovedný regionálny veterinárny lekár. Každé miestne centrum riadi obvykle inšpektor pre zdravie a ochranu zvierat, ktorý je zodpovedný priamo hlavnému veterinárnemu lekárovi Slovenskej republiky. Počet a umiestnenie regionálneho strediska/stredísk je také, že personál, ktorý pracuje mimo strediska sa môže ľahko dostať do každého chovu hospodárskych zvierat v rámci oblasti, ktorú má pod kontrolou a vrátiť sa v priebehu dňa. Existuje 40 regionálnych veterinárnych a potravinových správ a centier, ktoré sledujú zdravotný stav zvierat v svojom regióne. Mapa ukazujúca územie, ktoré pokrýva každé centrum, je v Prílohe 2 tohto národného pohotovostného plánu.
- 5.2 V prípade výskytu choroby môže riaditeľ RVPS určiť dočasné centrum pre tlmenie choroby v mieste výskytu choroby.
- 5.3 Miestne centrá pre tlmenie chorôb sú vybavené potrebnými zariadeniami a zásobami, aby mohli okamžite zasiahnuť v prípade vzniku choroby. Zoznam osôb a organizácií, v oblasti zahrnutej do centra, ktoré musia byť kontaktované v prípade vypuknutia choroby je aktualizovaný a je stanovený postup hlásenia (Príloha 3 a Príloha 9).
- 5.4 V stave núdze môžu byť potrebné zariadenia dodané aj prostredníctvom súkromných firiem.
- 5.5 Miestne centrá pre tlmenie chorôb zodpovedajú za :
- implementovanie kontrolných opatrení a ochranu životného prostredia
 - riadenie a výkon miestnych kontrolných opatrení v prípade vzniku choroby
 - vymedzenie ochranného pásma a pásma dohľadu vo svojej pôsobnosti

- styk s národným centrom pre tlmenie chorôb a za určenie rozsahu ochranných pásiem a pásiem dohľadu
- zabezpečenie epizootologického šetrenia v spolupráci so skupinou odborníkov a za transport vzoriek do diagnostických laboratórií
- udržiavanie spojenia s ŠVÚ Zvolen v súvislosti s odberom a transportom vzoriek
- styk s políciou pri izolovaní infikovaných chovov a pri iných obmedzeniach v regióne
- dozor nad ohniskom a nad všetkými prácami v infikovaných chovoch: usmrtenia a odstránenie všetkých nakazených zvierat a zvierat podozrivých z nákazy a nakazenia
- dozor nad dezinfekciou a čistením infikovaných priestorov, materiálu a dopravných prostriedkov
- vyšetrenie chovov v ochrannom pásme a pásme dohľadu
- rozhodovanie vo veci premiestňovania zvierat, prepravy produktov živočíšneho pôvodu, živočíšnych vedľajších produktov, krmív a materiálov v ochrannom pásme a pásme dohľadu, ktoré môžu byť nositeľmi vírusu AMO, uzatvorenie trhov a bitúnkov
- ukladanie opatrení na obmedzenie na premiestňovania v ochrannom pásme a pásme dohľadu, uzatvorenie trhov a bitúnkov
- udržiavanie spojenia s políciou, poľnohospodárskymi a obchodnými spoločnosťami, farmármi, bitúnkami a ostatnými prevádzkovateľmi potravinárskych podnikov, kafilériami a ostatnými spracovateľmi VŽP, prevádzkovateľmi krmivárskych podnikov a pod.
- pravidelné informovanie verejnosti o rizikách infekcie a za pripravenosť v prípade vzniku AMO na území svojho regiónu
- vykonávanie osvetových kampaní
- usporiadanie a zúčastňovanie sa na cvičeniach pre úspešné tlmenie chorôb
- súčinnosť pri ohodnocovaní vzniknutých škôd

5.6 Povinnosti pri výskyte AMO vyplynú i pre ďalšie orgány.

- polícia, armáda, civilné organizácie – budú asistovať pri zabezpečení infikovaných priestorov a kontrolovať pohyb v oblasti.

5.7 Zloženie miestneho centra pre tlmenie chorôb

- koordinančný tím
- administratívny tím
- epizootologický tím
- eradikačný tím súčasťou ktorého je aj veterinárny inšpektor ochrany zvierat
- kontrolný tím

V prípade výskytu ohniska AMO môže regionálny veterinárny lekár po konzultácii s nadriadenými orgánmi požiadať o pomoc iné centrum.

5.8 Miestne centrum pre tlmenie chorôb bude v nepretržitom kontakte s národným centrom a skupinou odborníkov pre AMO, aby sa určila správna stratégia eradikácie choroby.

SEKCIA 6 SKUPINA ODBORNÍKOV PRE AMO

- 6.1 Skupiny odborníkov s podrobnými znalosťami o AMO boli vytvorené v spolupráci s národným centrom pre tlmenie chorôb a ŠVÚ Zvolen. (príloha 4)
- 6.2 Skupiny odborníkov majú nasledujúce povinnosti
- V prípade primárneho ohniska AMO vykonať okamžité epizootologické šetrenie, ktoré poskytne rozsiahle zhodnotenie zahrnutého rizika
 - V priebehu tlmenia choroby sa zaoberať konkrétnymi vzniknutými problémami a poskytovať rady miestnym centráм na tlmenie chorôb
 - Vždy si udržiavať odborné znalosti pri zvládnutí naliehavých prípadov a znalosti o chorobách uvedených v Prílohe 1 v rámci Slovenskej republiky a rozvíjať nové stratégie kontroly a techniky, ak je to potrebné
 - Školiť a poskytovať rady ostatnému personálu o núdzových opatreniach
- 6.3 Epizootologické šetrenie z primárneho ohniska ochorenia popisuje
- Situáciu v infikovanom chove
 - Počet a druhy vnímavého a iného dobytku; metódy chovu
 - Počet klinicky postihnutých zvierat a stanovený vek najstaršej patologickej zmeny
 - Veľkosť a umiestnenie chovu a jeho vzťah s ostatnými chovmi, verejnými cestami a pod.
 - Miestnu meteorologickú situáciu, pokiaľ nie je k dispozícii z neďalekej meteorologickej stanice
 - Posledné premiestňovania (zvieratá a personál) do chovu a z chovu
 - Zistenie možnosti, či šírenie choroby spôsobujú vektory alebo diviaky
- 6.4 Na základe týchto zistení poskytne vedúci skupiny rady miestnemu alebo národnému centru o
- Možnom pôvode infekcie
 - Pravdepodobnej dobe trvania infekcie v chove
 - Chovoch, v ktorých je najväčšie riziko rozširovania vektorom alebo premiestňovaním
 - Sledovaní a iných opatreniach, ktoré sa musia vykonať za účelom obmedzenia rozširovania choroby
- 6.5 Skupina má k dispozícii zariadenie na odber vzoriek (pre 250 zvierat) a komunikačné zariadenie. Môže byť poskytnuté mobilné vybavenie a umiestnené len za dezinfekčnú bariéru mimo infikovaných priestorov.
- 6.6 Skupina odborníkov nie je zodpovedná za usmrcovanie a odstraňovanie kadáverov a iné rutinné opatrenia v infikovaných priestoroch. Tieto úlohy sú povinnosťou miestnych centier pre tlmenie chorôb.

SEKCIA 7 ĽUDSKÉ ZDROJE POŽADOVANÉ V PRÍPADE NÚDZOVÝCH SITUÁCIÍ

Slovenská republika má dostatok ľudských zdrojov (príloha 5) vrátane laboratórneho personálu (Časť 9), zariadenia (Príloha 9) a infraštruktúry (Časť 3) na zabezpečenie

rýchlej a efektívnej eradikačnej kampane ako je to požadované v prílohe č.9 Nariadenia vlády č. 277/2003 Z.z.

Do konca roka 2013 nebol v Slovenskej republike žiadny región s vysokou hustotou populácie ošipaných.

Národné centrum pre tlmenie chorôb má k dispozícii zoznam veterinárnych lekárov a administratívnych pracovníkov, ktorí môžu byť privolaní v prípade výskytu AMO. K dispozícii je 40 miestnych centier s vybavením (Príloha 9) i personálom. Hlavný veterinárny lekár je podľa § 6 zákona č. 39/2007 Z.z. oprávnený v naliehavých prípadoch priamo riadiť každého veterinárneho lekára, ktorý vykonáva odborné veterinárne činnosti na území SR, nariadiť núdzové opatrenia, ako aj riadiť zamestnancov orgánov verejnej správy a iné osoby, ktorých činnosti sú potrebné na kontrolu alebo eradikáciu choroby zvierat. Nasadenie a koordináciu pracovníkov do iných regiónov/okresov bude riadiť národné centrum.

Školení pracovníci pre prípad výskytu AMO (alebo so skúsenosťami s AMO) sú uvedení v prílohe 5.

Slovenská republika má okamžite k dispozícii dostatočný počet školených pracovníkov na prácu až v 10 ohniskách ochorenia, v ktoromkoľvek čase a na riadne vykonávanie dohľadu v ochrannom pásme o polomere 3 km, v každom z nich.

SEKCIA 8 SMERNICE PRE ZAMESTNANCOV

Kópia operačného manuálu pre AMO je v prílohe 6.

SEKCIA 9 DIAGNOSTICKÉ LABORATÓRIUM

Diagnostické laboratórium pre AMO

Každé centrum pre tlmenie chorôb má okamžitý a nepretržitý prístup do diagnostického zariadenia pre AMO – Sérologické a virologické laboratórium – Štátny veterinárny ústav Zvolen je vybavený a spôsobilý pre poskytovanie rýchlej prvotnej diagnózy a tak isto pre rozsiahly sérologický surveillance.

Maximálny počet vzoriek vyšetrovaných týždenne je:

- sérologicky 3000
- virologicky 1200

Vo všetkých podozrivých ohniskách sa odoberajú vhodné vzorky a rýchlo sa prepravujú podľa protokolu do diagnostického laboratória (Príloha 6) a Manuál pre AMO – CD. Vedúci Národného centra pre tlmenie nákaz stanoví zodpovednosť za riadenie tohoto postupu.

Zodpovednosti a povinnosti diagnostického laboratória sú stanovené v Prílohe 6 Nariadenia vlády č. 277/2003 Z.z.

SEKCIA 10 NÚDZOVÁ VAKCINÁCIA

Očkovanie proti AMO je zakázané.

SEKCIA 11 TRÉNINGOVÉ PROGRAMY

Školenie pracovníkov

Pre veterinárnych lekárov, technických asistentov a administratívny pomocný personál vo veterinárnej službe je zavedený jednotný program školení pre tlmenie a eradikáciu afrického moru ošípaných.

Školenie pre skupinu odborníkov a pre kľúčových členov národného centra pre tlmenie chorôb je v rámci programu kurzov o nakaľivých chorobách v celom Spoločenstve a zahŕňa patogenézu, klinickú a laboratórnu diagnostiku, epidemiológiu, sledovanie a surveillance, všeobecné a špecifické kontrolné opatrenia, používanie prediktívnych údajov a postupy v infikovaných chovoch.

Tréningové cvičenia pre ostatných zamestnancov organizuje skupina odborníkov za pomoci zamestnancov na všetkých úrovniach. Tréningový program zahŕňa:

- diagnózu afrického moru ošípaných;
- postupy v podozrivých a známych infikovaných chovoch;
- epizotologické šetrenie;
- postupy v ochrannom pásme a pásme dohľadu;
- sledovanie a surveillance;
- postupy v národnom centre pre tlmenie chorôb;
- postupy v miestnom centre pre tlmenie chorôb;
- ochrana zvierat (welfare) v čase usmrcovania a v chovoch s reštrikčnými opatreniami;
- uchovávanie záznamov na všetkých stupňoch;
- komunikácia a hlásenie v rámci organizačnej štruktúry
- úlohy/povinnosti centier pre tlmenie chorôb a skupiny odborníkov;
- účinný rozhodovací proces;
- hlásenie (notifikácia) a postupy publicity.

Úradné školenia sa uskutočňujú pravidelne za účelom podporovania informovanosti a spôsobilosti a s cieľom zabezpečiť, aby boli poskytnuté novým pracovníkom na začiatku ich pracovného zaradenia teoretické a praktické vedomosti o africkom more ošípaných.

Okrem takýchto pravidelne sa uskutočňovaných úradných školení, z ktorých niektoré sú simulačnými cvičeniami, pohotovostné cvičenia v reálnom čase, ktoré simulujú, pokiaľ možno čo najrealistickejšie postupy tlmenia chorôb, sa uskutočňujú v dvojročných intervaloch. Intenzívne a extenzívne systémy produkcie ošípaných a chovy so zmiešanými druhmi zvierat sú zahrnuté v týchto cvičeniach. Zariadenia sú k dispozícii na:

- podporu operatívneho riadenia v ohnisku;
- poskytovanie rýchleho sledovania kontaktných chovov a rizikových stád;
- simulovanie rozširovania ochorenia medzi chovmi;
- porovnávanie následkov rôznych kontrolných stratégií;
- riešenie problémov, ktoré sa pravdepodobne vyskytnú v reálnych situáciách

Laboratórny personál sa zúčastní na simulačných cvičeniach ale okrem toho bude mať špeciálne školenie o laboratórnych diagnostických technikách.

Efektívnosť každého pohotovostného cvičenia v reálnom čase je vyhodnotená, pripravená je správa a skúsenosť sa využíva na zdokonalenie plánovania následných tréningových podujatí.

SEKCIA 12 PUBLICITA A INFORMOVANIE VEREJNOSTI O AMO

Cieľom publicity a informačných kampaní je zabezpečiť rozsiahlu informovanosť o africkom more ošípaných, o klinických príznakoch, aby osoby, ktorí sú v pravidelnom kontakte s ošípanými a diviakmi, okamžite hlásili podozrenie na AMO. Informovanosť je zabezpečená odbornými článkami v časopisoch, organizáciou prednášok, kurzov, pomocou médií, zverejnením informácií na webovej stránke Štátnej veterinárnej a potravinovej správy: www.svssr.sk.

Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky vydáva v závislosti od nákazovej situácie informatívne materiály, prípadne letáky o AMO, ktoré sú určené pre chovateľov ošípaných.

Regionálne veterinárne a potravinové správy udržiavajú kontakt s chovateľmi a pravidelne ich informujú o aktuálnej nákazovej situácii AMO v Slovenskej republike, v členských štátoch Európskej Únie a v tretích krajinách.

Prílohy

1. Národné centrum pre tlmenie chorôb zvierat
2. Mapa ukazujúca územie, ktoré pokrývajú miestne centrá pre tlmenie chorôb.
3. Zoznam formulárov a hlásení používaných miestnymi centrami pre tlmenie chorôb.
4. Skupiny odborníkov pre AMO.
5. Veterinárni lekári školení pre prípad výskytu AMO (alebo so skúsenosťami s AMO).
6. Operačný manuál pre AMO.
7. Miestne centrá pre tlmenie chorôb.
8. Vybavenie miestnych centier pre tlmenie chorôb.
9. Zoznam národných organizácií, ktoré musia byť kontaktované v prípade vypuknutia choroby

Príloha č.1.

Slovenská republika

Národné centrum pre tlmenie chorôb zvierat - AMO

Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky

Botanická 17

843 12 Bratislava

**Funkciu vedúceho Národného centra pre tlmenie chorôb zvierat plní vedúci odboru
zdravia a ochrany zvierat ŠVPS SR**

MVDr. Ľubomír JANIUK

tel.: 02/602 57 230, 02/602 57 229

fax : 02/602 57 247

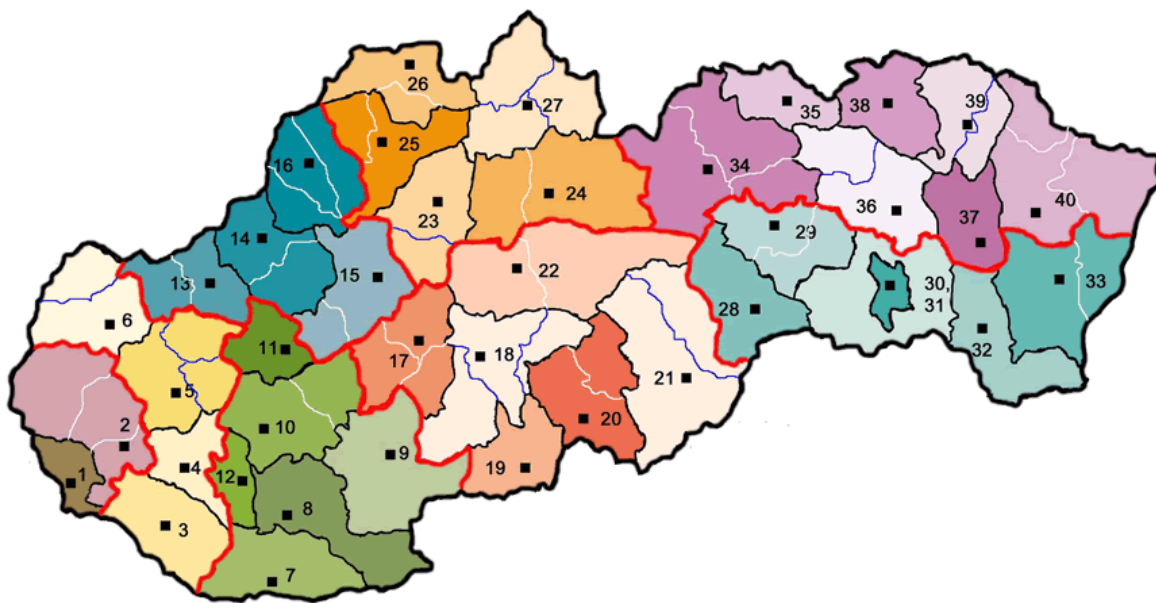
E-mail : janiuk@svssr.sk

Príloha č.2.

Slovenská republika

Mapa ukazujúca územie, ktoré pokrývajú miestne centrá pre tlmenie chorôb.

1	Bratislava	13	Nové Mesto nad Váhom	28	Rožňava
2	Senec	14	Trenčín	29	Spišská Nová Ves
3	Dunajská Streda	15	Púchov	30	Košice – mesto
4	Galanta	16	Prievidza	31	Košice – okolie
5	Trnava	17	Žiar nad Hronom	32	Trebišov
6	Senica	18	Zvolen	33	Michalovce
7	Komárno	19	Veľký Krtíš	34	Poprad
8	Nové Zámky	20	Lučenec	35	Stará Ľubovňa
9	Levice	21	Rimavská Sobota	36	Prešov
10	Nitra	22	Banská Bystrica	37	Vranov nad Topľou
11	Topoľčany	23	Martin	38	Bardejov
12	Šaľa	24	Liptovský Mikuláš	39	Svidník
		25	Žilina	40	Humenné
		26	Čadca		
		27	Dolný Kubín		

Príloha č.3.

Slovenská republika

Zoznam formulárov a hlásení používaných miestnymi centrami pre tlmenie nákaz.

Názov formulára
Hlásenie o podozrení z AMO
Epizootologické šetrenie pri podozrení z AMO
Veterinárne opatrenia pri podozrení z AMO
Správa o výskyte afrického moru ošípaných
Denné hlásenie o epizootologickej situácii pri výskyte AMO
Veterinárne opatrenia pri potvrdení AMO(v ohnisku, v ochrannom pásme, v pásme dohľadu, pre kontaktné chovy)
Súpis chovateľov a počty zvierat vyšetrených (ochranne vakcinovaných) na AMO (v ohnisku, v ochrannom pásme, v pásme dohľadu)
Epizootologické šetrenie pri potvrdení AMO (v ohnisku, v kontaktných chovoch)
Žiadanka na veterinárne laboratórne vyšetrenie nákaz v chovoch ošípaných
Správa o zániku ohniska AMO
Zrušenie veterinárnych opatrení
Úradný záznam o vykonaní predbežného čistenia a dezinfekcie
Úradný záznam o vykonaní záverečného čistenia a dezinfekcie
Úradný záznam o usmrtení zvierat v ohnisku
Úradný záznam z kontroly

Príloha č.4.

Slovenská republika

Skupiny odborníkov pre AMO.

1. Skupina odborníkov

vedúci skupiny - MVDr. Rudolf JANTO, ŠVPS SR Bratislava,
tel. : 048/415 41 27, 0905 593 657
fax : 048/412 56 501
E-mail : janto@svssr.sk

člen – MVDr. Ondrej MARTIŠ, RVPS Lučenec
tel. : 047/45 11 753, 0915 849 887
fax : 047/432 35 26
E-mail : [rvslco@svssr.sk](mailto:rvtlco@svssr.sk)

Zástupca ŠVÚ Zvolen

2. Skupina odborníkov

vedúci skupiny - MVDr. Vilém KOPŘIVA, PhD., ŠVPS SR Bratislava,
tel. : 032/640 13 90, 032/652 21 22, +421918637700
fax : 032/652 12 66
E-mail : kopriva@svssr.sk

člen – MVDr. Štefan MIHOLICS, RVPS Komárno
tel. : 035/790 39 12, 035/790 39 14, 0915 984 938
fax : 035/773 12 34
E-mail : rvskno@svssr.sk

Zástupca ŠVÚ Zvolen

Príloha č.5.

Slovenská republika

Zamestnanci školení pre prípad výskytu AMO.

(i) Počet zamestnancov, ktorí môžu byť povolaní v prípade výskytu AMO v SR

Všetkých cca 980 zamestnancov je školených v istých aspektoch kontroly AMO a v prípade najhoršieho scenára môžu byť povolaní. Avšak v praxi okolo 600 úradných veterinárnych lekárov môže byť povolaných kedykoľvek a navyše okolo 50 veterinárnych technikov na pomoc miestnym centrám pre tlmenie nákaz. Zoznam týchto veterinárnych lekárov a technikov je uvedený v regionálnych pohotovostných plánoch a uchováva sa v národnom centre. V tomto zozname je uvedené:

- Meno a lokalizácia členov personálu
- Kvalifikácia, napríklad veterinárny lekár
- Praktické skúsenosti skupiny 1 (špecifikovanie ochorenia)
- Vykonané školenie

Všetci zamestnanci, ktorí nie sú pod priamou kontrolou hlavného veterinárneho lekára majú stálu dohodu medzi hlavným veterinárnym lekárom a zamestnávateľmi o okamžitom uvoľnení takýchto zamestnancov.

(ii) Počet zamestnancov školených na kontrolu AMO

Všetci úradní veterinárni lekári sú školení. Novoprijatí zamestnanci ako súčasť nástupnej praxe, pravidelných školení organizovaných Inštitútom pre vzdelávanie veterinárnych lekárov, prípadne školení organizovaných v rámci I. postgraduálneho školenia sú oboznámení s opatreniami vykonávanými pri výskyte AMO a epizootologiou tohto ochorenia.

(iii) Počet zamestnancov schopných používať niektorý z jazykov členských štátov EÚ v prípade výskytu afrického moru ošipaných

- Zoznam veterinárnych lekárov a technikov schopných plynule používať niektorý z jazykov členských štátov EÚ je uvedený v rámci regionálnych pohotovostných plánov a je uchovávaný v národnom centre.

Okrem nich sú to ďalší veterinárni lekári, ktorých jazykové schopnosti sú slabšie, avšak môžu byť využité. Jazyky sú nasledujúce:

Angličtina

Francúzština

Taliančina

Nemčina

Španielčina.

Slovenská republika informuje každoročne Komisiu o:

- Počte veterinárnych lekárov, ktorí sú k dispozícii pri plnení povinností v súvislosti s AMO
- Počte veterinárnych lekárov s praktickými skúsenosťami o chorobách, ktoré sú uvedené v Prílohe 1 zákona č.39/2007 Z. z..

- Spôsobilosti pracovníkov orgánov štátnej správy vo veterinárnej oblasti pracovať s viac ako jedným jazykom Spoločenstva

Zamestnanci v miestnom centre

- Vedúci miestneho centra
- Veterinárni lekári školení v
 - diagnóze uvedených chorôb
 - usmrcovaní, čistení a dezinfekcii v infikovaných priestoroch
 - kontrolách premiestňovania
- Podporný personál školený
 - v postupoch v infikovaných priestoroch
 - kontrolách premiestňovania
- Zamestnanci úradu školení v uchovávaní záznamov, požadovaných na diagnózu AMO

Zamestnanci sa zúčastňujú kurzov za účelom získania schopnosti okamžite konať v prípade výskytu ohniska AMO.

Skupiny odborníkov

- vedúci skupiny odborníkov - veterinárny lekár, skúsený alebo školený v epizootii a klinickej diagnóze
- veterinárny lekár so skúsenosťami alebo školený v usmrcovaní, odstraňovaní kadáverov a čistení a dezinfekcii
- odborník diagnostického laboratória, skúsený vo vykonávaní laboratórneho testu.

Skupina odborníkov má prístup k meteorologickým posudkom a predpovediam. Skupina je pravidelne školená v epizootologických, diagnostických a kontrolných postupoch (Časť 11)

Príloha č.6.

Slovenská republika

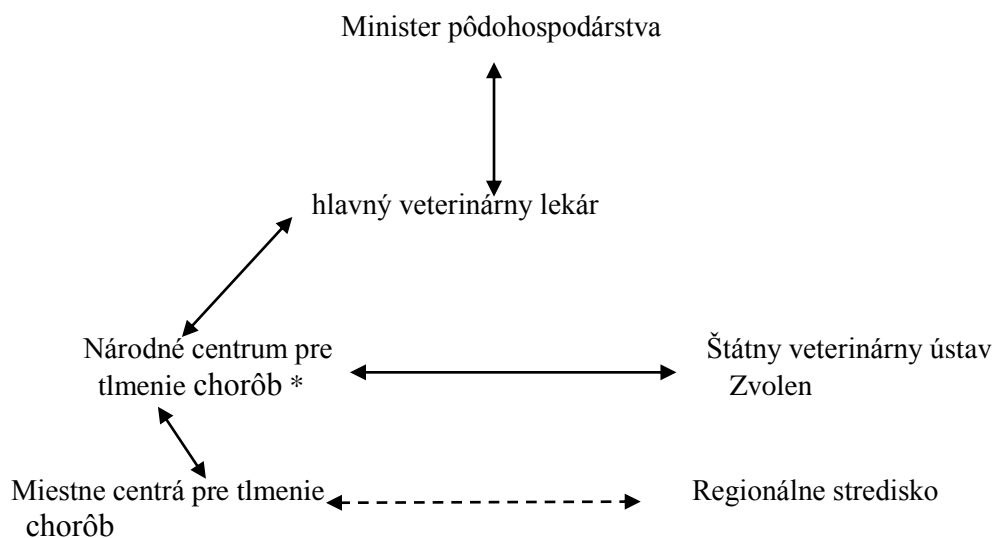
Operačný manuál pre AMO

Právny základ pre

- hlásenie podozrenia z nákazy § 3 nariadenia vlády 277/2003 Z.z.
- zabíjanie zvierat, oceňovanie a vyplácanie kompenzácií § 40 Zákona 39/2007 Z.z.
- zničenie tiel a prístup na miesta, ktoré sa budú používať na tento účel (§ 5 nariadenia vlády 277/2003 Z.z.)
- sanitárne a iné postupy v infikovaných priestoroch (§ 5 nariadenia vlády 277/2003 Z.z.)
- kontrola premiestňovaní (§ 10 a 11 Nariadenia vlády 277/2003 Z.z.)

Organizačná schéma v prípade výskytu ohniska

- národné centrum pre tlmenie chorôb
- miestne centrum pre tlmenie chorôb
- skupiny odborníkov

Zodpovednosť za kontrolu afrického moru ošipaných na území Slovenskej republiky má minister pôdohospodárstva Slovenskej republiky. Výkonom kontroly je poverený hlavný veterinárny lekár.

Hlavný veterinárny lekár splnomocňuje pracovníka národného centra pre tlmenie chorôb, aby vypracoval a aktualizoval pohotovostný plán pre prípad podozrenia a výskytu afrického moru ošipaných.

V prípade výskytu choroby riadi národné centrum všetky činnosti v súlade s pokynmi hlavného veterinárneho lekára.

Miestne krízové centrá sú zodpovedné za kontrolu AMO (ohniská a obmedzenia) v rámci svojho regiónu.

1. Predbežné opatrenia

1.1 Ohlásenie choroby

Výskyt AMO alebo podozrenie z výskytu AMO musí byť ohlásené bez akéhokoľvek zdržania ŠVPS SR.

1.2 Postup šetrenia

Po prijatí hlásenia výskytu alebo podozrenia z výskytu afrického moru ošípaných (AMO) v chove so živým materiálom alebo na iných miestach, regionálna veterinárna a potravinová správa musí okamžite zabezpečiť začatie šetrenia, aby sa dokázal, alebo vylúčil výskyt ochorenia, a aby sa podozrivý chov dostal pod stálu úradnú kontrolu.

V čase keď sa šetrenie začne, musí byť okamžite informované národné centrum pre tlmenie chorôb, aby sa mohli urobiť prípravy pre zvládnutie epizootie ak bude potvrdený výskyt ochorenia, vrátane založenia miestneho (krízového) centra pre tlmenie chorôb a skupiny odborníkov.

Poverený úradný veterinárny lekár, vykonávajúci šetrenie v chove, musí mať so sebou vybavenie podľa prílohy 2 tejto príručky.

V prípade chovu s veľkým množstvom zvierat môže byť pre potreby šetrenia potrebné nasadiť viac než jedného povereného veterinárneho lekára a môže byť vyžiadaná asistancia technického personálu.

2. Epizootologické šetrenie

2.1 Nariadenie opatrení na premiestňovanie zvierat

Okamžite po príchode do podozrivého chovu musí poverený úradný veterinárny lekár majiteľovi ošípaných alebo jeho zástupcovi uložiť nasledujúce opatrenia:

- všetky ošípané v chove, musia byť v uzatvorených priestoroch, prípadne preložené na iné miesto, kde môžu byť izolované,
- žiadne ošípané nesmú byť prisunuté do chovu alebo opustiť chov
- žiadne bravčové mäso nesmie byť vyvezené z chovu bez písomného súhlasu orgánu veterinárnej správy
- žiadne kadávery ošípaných nesmú opustiť chov bez písomného súhlasu orgánu veterinárnej správy
- žiadne krmivo pre zvieratá, vybavenia, predmety, materiály alebo odpadky, schopné prenášať vírus AMO nesmú opustiť chov bez písomného súhlasu orgánu veterinárnej správy
- osoby smú vstúpiť alebo opustiť chov iba za podmienok stanovených orgánom veterinárnej správy
- vozidlá smú vstúpiť alebo opustiť chov iba za podmienok stanovených orgánom veterinárnej správy
- pri vchodoch a východoch z budov, v ktorých sú umiestnené ošípané a v samotnom chove musia byť zabezpečené vhodné spôsoby dezinfekcie za použitia dezinfekčného prostriedku úradne schváleného proti vírusu AMO.

Výrazné oznámenie o podozrení na AMO bude umiestnené na každom vstupe do chovu. Ak je to považované za potrebné pre zamedzenie ďalšieho rozširovania ochorenia, zákaz opúšťania chovu môže byť rozšírený aj na ostatné druhy zvierat.

Majiteľ musí byť inštruovaný, že aj keď úradný veterinár spraví oficiálny súpis ošípaných v chove z epizootologických dôvodov (časť 2.4), je povinný uchovávať záznamy o všetkých ošípaných v chove podľa kategórií a doplniť zoznam množstvom zvierat, ktoré uhynuli. Tento zoznam musí byť pravidelne aktualizovaný údajmi o narodení alebo uhynutí zvierat počas doby podozrenia. Informácie na zozname musia byť na požiadanie predložené a pri každej kontrole dozorných orgánov môžu byť skontrolované.

Urgentné kontroly sa týkajú iba chovov, v ktorých je podozrenie z výskytu AMO alebo, ak to národné centrum pre tlmenie chorôb považuje za potrebné, môžu sa rozšíriť aj na iné chovy, ktoré sú v kontakte s chovom, a ktoré by mohli byť ohrozené v prípade potvrdenia ochorenia.

Obmedzenia uvedené vyššie zostanú v platnosti, kým sa úradne nevytlúči AMO.

V prípade potreby bude policajný zbor požiadaný o pomoc pri uplatňovaní obmedzení.

2.2 Prvotné epizootologické šetrenie

Epizootologické šetrenie by malo byť vykonané za účelom zistenia:

- dĺžky trvania AMO v chove pred nahlásením podozrenia;
- možný pôvod choroby v chove a identifikácia iných chovov, kde sa môžu nachádzať ošípané, ktoré sa mohli infikovať z toho istého zdroja;
- pohyb ošípaných, kadáverov, mäsa, dopravných prostriedkov, materiálov alebo ľudí prenášajúcich vírus do alebo z iných chovov s ošípanými.
- zistenie možnosti, či šírenie choroby spôsobujú vektory alebo diviaky.
- hlavný veterinárny lekár na základe výsledkov epizootologického šetrenia bezodkladne informuje komisiu a dotknuté členské štáty o možnom rozšírení afrického moru ošípaných z chovu alebo do chovov umiestnených v členských štátoch.

2.3 Rozšírenie obmedzení na pohyb zvierat

Ak má RVPS dôkaz o tom, že sa AMO mohol preniesť z iných chovov do podozrivého chovu, alebo že choroba mohla byť nejakými prostriedkami prenesená z podozrivého chovu na iné chovy, aj tieto ďalšie chovy musia byť zaradené do úradného programu obmedzení a pozorovania podľa časti 2.1, kým sa prítomnosť AMO v podozrivom chove úradne nevytlúči.

2.4 Klinické vyšetrenie

Pred klinickým vyšetrením chovu si úradný veterinár navlečie ochranný odev a zabezpečí osobnú dezinfekciu.

Úradný veterinárny lekár pred vyšetrením musí spracovať súpis rozdielnych kategórií ošípaných v chove – kance, prasnice, chovný materiál, výkrmové ošípané, odstavčatá a ciciaky.

Načrtnutý plán mal by zahŕňať budovy v chove s označením množstva ošípaných v každej kategórii a v každom chove.

Je potrebné urobiť podrobné vyšetrenie všetkých ošípaných v chove ako aj záznam o všetkých príznakoch choroby, ako aj o ich identifikácii a mieste pobytu ošípaných v chove, vykazujúcich takéto abnormality.

Uprednostňuje sa začať kontrolu stáda v mieste chovu, kde sú podľa vyhlásenia majiteľa alebo jeho zástupcu ošípané zdravé, ponechajúc podozrivé zvieratá na koniec. Ak to nie je možné, hlavne v prípade veľkých chovov s obmedzeným počtom pomocníkov, môžu sa vyšetriť najprv podozrivé zvieratá. Klinické vyšetrenie ošípaných sa vykoná podľa diagnostického manuálu pre AMO (Časť IV odsek 2-6).

Klinické príznaky AMO, ktoré sa môžu vyskytnúť, sú :

- horúčka, depresia
- gastrointestinálny syndróm
- respiračný syndróm
- chúlenie sa ošípaných
- zmena farby a krvácaniny na koži
- diskordinácia, apatia, letargia a nechutenstvo.

2.5 Post-mortem vyšetrenie

Po skončení vyšetrovania všetkých živých ošípaných by mal úradný veterinárny lekár vykonať podrobné vyšetrenie uhynutých zvierat v chove a zaznamenať prípadné abnormality.

Medzi patologické zmeny, ktoré sa môžu vyskytnúť patria.

- krvácaniny na mezenteriálnych lymfatických uzlinách, na močovom mechúri, epiglottis a obličkách
- zväčšenie a silné prekrvenie sleziny
- sliznica žalúdka v oblasti fundu s petéchiami a vredmi pokrytými nekrotickými zmenami
- najvýznamnejšie zmeny sú na lymfatických uzlinách
- kongescia a edém pľúc

2.6 Diagnostické usmrtenie

Ak nie sú k dispozícii uhynuté ošípané na post-mortem vyšetrenie, alebo ak vzorky odobraté z kadáverov v chove nemajú vhodnú kvalitu pre diagnostické laboratórium, poverený úradný veterinár môže vybrať vhodnú ošípanú alebo ošípané, ktoré budú usmrtené podaním letálnej dávky anestetika napr. T61 pre post-mortem vyšetrenie a odber vzoriek.

Za ošípané povinne usmrtené na diagnostické účely bude vyplatená náhrada škody a o hodnote týchto ošípaných rozhodne úradný veterinárny lekár. Ak sa má usmrtiť jedna ošípaná na diagnostické účely, uprednostňuje sa smrtiaca injekcia do v. jugularis.

2.7 Odber vzoriek

Vzorky krvi na detekciu vírusu by mali byť odobraté zvieratú s klinickými príznakmi. Ak je zviera bez klinických príznakov mala by sa krv odoberať ošípaným s teplotou od 40,5°C vyššie. Vzorky krvi by sa mali odberať aj od ošípaných, ktoré sú povinne zabitú pre diagnostické účely (viď časť 3.5 – odber vzoriek krvi).

Od každej ošípanej by sa mali odberať dve vzorky, jedna výhradne s antikoagulačnou prísadou (EDTA) a jedna bez prísady. Z podozrivého chovu by sa malo odberať až do 10 vzoriek . Odber vzoriek sa musí uskutočniť v súlade s diagnostickou príručkou - Diagnostická príručka ustanovujúca diagnostické postupy, metódy odberu vzoriek a kritéria na vyhodnocovanie laboratórných testov na potvrdenie afrického moru ošípaných 1/2004/277 (vestník MP SR č.26 /2004).

Vzorky krvi by sa mali podľa potreby držať pri teplote 4°C až do ich odoslania národnému referenčnému laboratóriu.

Vzorky tkaniva by sa mali odberať ošípaným, ktoré uhynuli v predchádzajúcich 24 hodinách, a u ktorých ešte nedošlo k autolýze, prípadne od ošípaných, ktoré boli zabitú z diagnostických dôvodov. Vzorky tkaniva by sa mali odberať najmenej od dvoch – troch ošípaných.

Vzorky tkaniva sa musia odberať aseptickým spôsobom, bez kontaktu s dezinfekčným prostriedkom a mali by sa ukladať do osobitných čistých nádob označených číslom chovu, počtom ošípaných, od ktorých sa vzorky odoberali, druhom tkaniva, menom úradného veterinára a dátumom odberu.

Podrobnosti o odbere vzoriek sú uvedené v Diagnostickej príručke ustanovujúcej diagnostické postupy, metódy odberu vzoriek pri AMO.

Žiadanka, ktorá sprevádza vzorky, by mala uvádzať podrobnosti o ošípaných, ktorým boli vzorky odobraté, vrátane údajov o klinickom a post-mortem vyšetrení a údajov o ostatných druhoch zvierat prítomných v chove. Jedna kópia sprievodnej žiadanky zostane úradnému veterinárovi, ktorý ju založí do dokumentácie a ďalšia kópia bude odoslaná faxom do národného centra pre tlmenie nákaz.

Nebude sa používať nijaká konzervačná látka, avšak vzorky by sa mali udržiavať pri teplote 4°C až do ich odoslania do národného referenčného laboratória.

Tkanivá požadované pre laboratórne vyšetrenie zahŕňajú:

- tonzily, obličky a slezinu, lymfatické uzliny

2.8 Odoberanie vzoriek sleziny

Pre odber vzorky zo sleziny sa kadáver ošípanej uloží na pravý bok. Koža pokrývajúca ľavé rebrá a brucho sa odtiahne od chrbtice. Potom sa použije čistý nôž na rez medzi tretím a štvrtým rebrom od konca, umožniac tak odsunúť tri posledné rebrá k chrbtici - peritoneum zostane nedotknuté a pod ním sa črtá slezina. Peritoneum sa nadvihne pomocou anatomických klieští a nad slezinou sa nareže. Voľný koniec sleziny sa pridrží obyčajnými kliešťami a do čistej nádoby sa odoberie 3 cm vzorka.

2.9 Odber materiálu z tonzíl

Vyšetrovaný kadáver ošípanej sa uloží na chrbát s natiiahnutým krkom. Koža a podkožné tkanivo sa odstráni spomedzi čeľustí až po hrtan.

Od brady sa urobí vertikálny rez pozdĺž vnútornej hrany čeľuste a odhalí sa jazyk, rez sa robí čo najbližšie k čeľusti.

Jazyk sa odtiahne dozadu a odhalia sa tonzilárne krypty na dorzálnej strane hltanu.

Tonzilárne krypty sa potom môžu vybrať spolu s podkladovým tkanivom – uložia sa do čistej nádoby.

2.10 Odosielanie materiálu

Krvné a tkanivové vzorky by sa mali prepravovať najlepšie poslom, v každom prípade však čo najrýchlejšie do národného referenčného laboratória. Laboratórium by malo byť oboznámené s odoslaním diagnostických vzoriek a malo by byť informované o očakávanom čase, kedy by mali doraziť, aby sa mohli pripraviť na ich príjem a vyšetrenie. Počas prevozu by sa mali chladiť, nie však mraziť. V laboratóriu sa vzorky môžu uskladňovať pri teplote 4°C, ale čo najskôr by mali byť vyšetrené na AMO a hlavne v prvej fáze epizootickej aj na klasický mor ošípaných. Je dôležité aby sprievodná žiadamka k vzorkám do laboratória obsahovala aj anamnestické údaje o chove a prípadne epizootologické údaje, ktoré sú k dispozícii, vrátane, ak je to možné aj pravdepodobného zdroja infekcie a dátumu zavlečenia.

2.11 Hlásenie riadiacemu centru

Po ukončení predbežného šetrenia, odobratí potrebných vzoriek krvi a tkaniva a zabezpečení odoslania vzoriek do národného referenčného laboratória, úradný veterinár, predtým než opustí podozrivý chov by mal vyplniť predbežné hlásenie a zaslať ho buď faxom alebo nahlásiť telefonicky národnému centru pre tlmenie chorôb. V každom prípade by sa mal poverený úradný veterinár spojiť s centrom, aby mohol dostať inštrukcie, týkajúce sa ďalšieho postupu pred opustením chovu.

2.12 Činnosť v období do obdržania laboratórnych výsledkov

Nariadené opatrenia uložené podľa odseku 2.1 zostanú v platnosti až kým nebude úradne vylúčené podozrenie na AMO.

Majiteľ, alebo zástupca majiteľa, by mal byť informovaný, že môže trvať až tri dni než sa doručia výsledky vyšetrení, ale že za ten čas môže súkromný veterinár navštíviť chov a ošetriť choré zvieratá za predpokladu dodržania prísnych dezinfekčných opatrení.

Úradný veterinárny lekár by mal pred opustením chovu skontrolovať, či majiteľ, alebo jeho zástupca, porozumeli opatreniam, ktoré boli nariadené na prevádzku jeho chovu a dezinfekčným opatreniam, ktoré sú potrebné pre vstup oprávnených osôb do chovu.

Musia byť urobené opatrenia na bezpečnú likvidáciu kadáverov ošípaných, ktoré uhynuli alebo boli usmrtené pre diagnostické účely. Toto musí prebehnúť pod úradným dozorom a spôsobom, ktorý zamedzí riziku rozšírenia vírusu AMO.

Ďalšie návštevy podozrivého chovu v rámci dozoru by mali byť zabezpečené po konzultácii s národným centrom pre tlmenie chorôb.

2.13 Negatívne výsledky

Ak sú výsledky testov negatívne, uložené obmedzenia môžu byť okamžite zrušené na príkaz národného centra pre tlmenie chorôb. Je však možné, že zostane podozrenie na výskyt AMO a na základe toho bude prijaté rozhodnutie po konzultácii s úradným veterinárom

zodpovedným za vyšetovanie v chove a národným centrom pre tlmenie chorôb, ponechať dozor nad chovom a odobrať ďalšie vzorky tkanív a krvi na testovanie v národnom referenčnom laboratóriu.

3 Potvrdenie prítomnosti AMO

Po úradnom potvrdení výskytu afrického moru ošípaných v chove ošípaných nariadi miestne centrum okrem opatrení nariadených podľa § 4 ods. 2 nariadenia vlády č. 277/2003 Z.z. tieto ďalšie opatrenia:

- a) usmrtiť bezodkladne ošípané v chove pod úradným dozorom spôsobom, ktorý zabráni riziku šírenia vírusu afrického moru ošípaných počas prepravy alebo usmrtenia,
- b) odobrať dostatočný počet vzoriek v súlade s diagnostickou príručkou od usmrcovaných ošípaných na zistenie spôsobu zavlečenia vírusu afrického moru ošípaných do chovu a doby, počas ktorej mohol byť prítomný vírus v chove pred ohlásením choroby,
- c) spracovať telá uhynutých alebo usmrtených ošípaných pod úradným dozorom,
- d) vysledovať a spracovať pod úradným dozorom mäso ošípaných pochádzajúcich z chovu a zabitých v období medzi pravdepodobným zavlečením choroby do chovu a zavedením úradných opatrení,
- e) vysledovať a zničiť pod úradným dozorom spermu, vajíčka a embryá ošípaných odobraté z chovu v období medzi pravdepodobným zavlečením choroby do chovu a zavedením úradných opatrení spôsobom, ktorý zabráni akémukoľvek riziku šírenia vírusu afrického moru ošípaných,
- f) zlikvidovať všetky látky, odpad a krmivo, ktoré je pravdepodobne kontaminované; jednorazové materiály, ktoré môžu byť kontaminované, najmä materiály použité pri usmrcovaní, sa zničia; tieto činnosti sa vykonávajú podľa pokynov úradného veterinárneho lekára,
- g) vyčistiť po odstránení ošípaných budovy používané na ustajnenie ošípaných, vozidlá používané na prepravu ošípaných alebo ich mŕtvych tiel a vybavenie, podstielku, hnoj a močovku, ktoré sú pravdepodobne kontaminované, a podľa potreby dezinfikovať, dezinfikovať
- h) podrobiť izolovaný vírus afrického moru ošípaných laboratórnemu postupu ustanovenému v diagnostickej príručke, ak ide o primárne ohnisko choroby, z dôvodu určenia genetického typu,
- i) vykonať epizootologické šetrenie

(2) Miestne centrum môže upustiť od nariadenia opatrení uvedených v odseku 1 písm. a) a e), ak bolo ohnisko potvrdené v laboratóriu, zoologickej záhrade, safari parku alebo oplotenej oblasti, kde sú ošípané držané na vedecké účely alebo na účely spojené s uchovaním druhu alebo uchovaním zriedkavého plemena. Hlavný veterinárny lekár o upustení od nariadenia opatrení uvedených v odseku 1 písm. a) a e) bezodkladne informuje komisiu a opatrenia zmení alebo zruší v súlade s požiadavkami Európskych spoločenstiev.

3.1 Hlásenia

Do 24 hodín od úradného potvrdenia prvého výskytu AMO Komisia EÚ a ostatné členské štáty EÚ dostanú oficiálne hlásenie o výskyte choroby. V tejto fáze bude využitý systém ADNS EÚ (systém pre hlásenie chorôb zvierat EÚ) a to v súlade s Nariadením vlády 288/2003 a Rozhodnutím Komisie 84/90/EEC.

Národné centrum pre tlmenie chorôb pripraví podklady pre hlásenie, ktoré musia obsahovať minimálne nasledovné podrobnosti:

- dátum vzniku podozrenia na AMO
- dátum potvrdenia výskytu AMO
- metódy použité pre potvrdenie choroby
- miesto infikovaných chovov

- vzdialenosť od najbližších chovov s ošípanými
- počet ošípaných každej kategórie v danom chove
- počet ošípaných každej kategórie, u ktorých bol potvrdený AMO
- morbidita choroby.

Do 24 hodín od prvého výskytu bude podané hlásenie OIE.

Príslušné národné a miestne poľnohospodárske a veterinárne orgány budú takisto okamžite upovedomené o skutočnosti, že AMO bol úradne potvrdený. Podľa potreby budú urobené vyhlásenia pre médiá.

Budú vyvesené zreteľné oznamy, že chov je infikovaný chorobou AMO. Informačné tabule budú aj pri vstupoch do všetkých obcí v ochrannom pásme a pásme dohľadu.

3.2 Ustanovenie miestneho centra pre tlmenie chorôb

Akonáhle sa potvrdí výskyt AMO, založí sa miestne centrum pre tlmenie nákaz a vybaví sa všetkými potrebnými veterinárnymi, technickými a administratívnymi pracovníkmi a iným materiálom a vybavením, potrebným pre zvládnutie a eradikáciu choroby čo najrýchlejším a najúčinnnejším spôsobom.

Príslušný orgán bezodkladne po úradnom potvrdení diagnózy afrického moru ošípaných vymedzí okolo ohniska choroby ochranné pásmo, ktoré je súčasťou pásma dohľadu a vydá opatrenia v súlade s nariadením vlády č. 277/2003 Z.z..

V miestnom centre bude na zreteľnom mieste vyvesená mapa územia s vyznačením umiestnenia všetkých chovov s ošípanými v ochrannom pásme aj v pásme dohľadu a označením počtu kusov z každej kategórie. Táto mapa bude každý deň aktualizovaná, aby sa dal sledovať postup tlmenia choroby, prípadne jej šírenie do iných oblastí.

Vedúci miestneho centra pre tlmenie chorôb každý deň oboznámi zamestnancov centra s dosiahnutými výsledkami a s prípadnými problémami, podobné hlásenie podá aj na národné centrum pre tlmenie chorôb.

3.3 Izolovanie infikovaných priestorov

Priestory musia byť izolované, až pokiaľ nebudú zrušené prijaté opatrenia.

(1) Ak sa preukáže, že v chove, v ktorom bol potvrdený africký mor ošípaných, sú prítomné vektory alebo ak existuje takéto podozrenie, miestne centrum

a) zabezpečí vykonanie kontroly, či v infikovanej budove a v jej okolí sú prítomné vektory, a to formou fyzickej kontroly a podľa potreby prostredníctvom odchyty vzoriek do pascí v súlade s prílohou č. 4 nariadenia vlády č. 277/2003 Z.z..

b) ak sa prítomnosť vektorov potvrdí, zabezpečí

1. vykonanie vhodných laboratórnych testov, ktorými sa potvrdí alebo vylúči prítomnosť vírusu afrického moru ošípaných u vektorov,

2. vytvorenie vhodných monitorovacích, kontrolných a dozorných opatrení v chove a v oblasti okolo neho,

c) vydá zákaz držania ošípaných najmenej šesť rokov v chove a podľa potreby aj ostatných domácich zvierat, ak sa potvrdí prítomnosť vektorov, pričom ich kontrola sa nedá vykonávať.

(2) Hlavný veterinárny lekár poskytne informácie o opatreniach podľa odseku 1 komisii a členským štátom v rámci Stáleho veterinárneho výboru.

3.4. Ohodnotenie ošípaných v infikovaných chovoch

Ohodnotenie ošípaných v chove za normálnych okolností prebehne ešte pred usmrtením.

Ohodnotenie vykoná pred, alebo po usmrtení úradný veterinárny lekár z miestneho centra pre tlmenie chorôb alebo profesionálny odhadca.

V každom prípade proces hodnotenia alebo problémy spojené s hodnotením zvierat nesmú spôsobiť omeškanie usmrtenia všetkých ošípaných infikovaného chovu.

3.5. Usmrtenie ošípaných v infikovanom chove

Než sa usmrcovanie začne, úradný veterinárny lekár a miestne centrum pre tlmenie chorôb sa musia dohodnúť na bezpečnom spôsobe likvidácie kadáverov, vrátane možnosti ich odvozu na bezpečnú likvidáciu v schválenom zariadení na spracovanie materiálu kategórie 1 a 2 (ďalej len „schválené zariadenie“).

V prípade výskytu ochorenia v chove s veľkým počtom ošípaných môže byť vzhľadom na denný limit množstva zvierat spracovaného v schválenom zariadení usmrtený iba určený počet zvierat (priemerne 250 zvierat za 1 hodinu elektrickou metódou a 400 ks ciciakov plynovou metódou). Z toho dôvodu je potrebné postupovať pri usmrcovaní zvierat vo fázach tak, aby každý deň bola porazená iba určitá hmotnosť.

V prípade viacfázového usmrcovania by sa mali najprv usmrcovať ošípané s prejavmi klinických príznakov ochorenia a za nimi by mali nasledovať tie, ktoré sa najpravdepodobnejšie infikovali prvými postihnutými zvieratami. V prípadoch, ak sa usmrcovanie môže odložiť v dôsledku limitovanej dennej kapacity schváleného zariadenia, musia sa ako alternatívne metódy zväziť kremácia alebo zakopanie kadáverov v infikovanom chove alebo v jeho blízkosti, berúc do úvahy geologické a environmentálne podmienky.

Ak neexistuje nijaká alternatíva k fázovanému usmrteniu, je potrebné prijať opatrenia, aby sa infekcia nerozšírila z infikovaného chovu.

Usmrtenie zvierat - akčný plán

Pri usmrcovaní zvierat pre potreby zvládnutia AMO sa musia dodržiavať požiadavky ustanovené v nariadení Rady (ES) č. 1099/2009 o ochrane zvierat počas usmrcovania a nariadení vlády SR č. 432/2012 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na ochranu zvierat počas usmrcovania

Súčasťou eradikačného tímu na usmrtenie zvierat je mobilná jednotka na likvidáciu veľmi nebezpečných nákaz a nebezpečných nákaz (ďalej len „mobilná jednotka“), ktorá je zriadená Štátnou veterinárnou a potravinovou správou SR niekoľko rokov. Jej činnosť podlieha priamemu veleniu národného centra pre tlmenie nákaz, hlavného veterinárneho lekára a lokálneho centra pre tlmenie nákaz.

Mobilná jednotka pozostáva z:

veliteľa,

5 členov

veterinárneho inšpektora ochrany zvierat z miestne príslušnej RVPS,

Mobilná jednotka je vybavená nasledujúcou technikou:

- nákladným autom s prívesom,
- transportérom s prívesom
- sprievodným vozidlom

Mobilná jednotka zabezpečuje prísun na miesto určenia: **elektrického omračovacieho zariadenia s kliešťami, znehybňovacieho zariadenia** pre prípad potreby predovšetkým pre veľké a rabiátne kance a **skladacie ohrady** na vytvorenie preháňacích chodieb k miestu omráčenia a usmrtenia, alebo vytvorenia potrebného miesta na výkon usmrcovania zvierat na miestach vykonávania eradikácie.

Pri každom zásahu je prítomné **funkčné náhradné zariadenie** nezávislé od prívodu elektrickej energie alebo náhradný zdroj elektrického prúdu s náhradnými elektrickými kliešťami a hrotmi. Súčasťou výbavy mobilnej jednotky sú **funkčné penetračné jatočné pištole a narkotizačné pušky**. V prípade rabiátnych zvierat alebo neúspešného omráčenia zvierat je možné použiť narkotizačnú pušku za účelom omráčenia zvierat a jeho následného usmrtenia elektrickým prúdom za účelom zachovania bezpečnosti členov mobilnej jednotky a pomocného personálu.

Pre členov tímu sú nevyhnutnou súčasťou ochranné pomôcky (odev, obuv a dezinfekčné prostriedky a pod.). Každý člen mobilnej jednotky a ostatný personál zúčastňujúci sa na usmrcovaní zvierat musí dbať o svoju bezpečnosť a bezpečnú manipuláciu so zvieratami podľa predpisov.

V prívese je špeciálna dvojkomora určená na usmrcovanie zvierat **plynovým spôsobom oxidom uhličitým**. Pri plynovom usmrcovaní zvierat sa musí podľa veľkosti ohniska, alebo koncentrácie zvierat v určenom mieste, voziť do zásoby na miesto určenia základný počet plynových bômb. V prípade potreby musí byť možnosť priebežného doplňovania počtu bômb. Do každej komory sa vkladá klietka, ktorá má 4 poschodia. Do jednej komory sa zmestí 200 ciciakov.

Vlastník, držiteľ, sprostredkovateľ alebo dovozca, príjemca, prepravca predávajúci alebo iná fyzická osoba, fyzická osoba podnikateľ alebo právnická osoba, ktoré sú oprávnené disponovať so zvieratami podľa § 37 ods. 1 zákona č. 39/2007 Z. z. sú povinné podľa § 37 ods. 2 písm. c) bod 2 zákona č. 39/2007 Z. z. pomáhať pri zdolávaní nákazy.

Pri usmrcovaní zvierat a súvisiacich úkonoch sa musia dodržiavať požiadavky ustanovené v článku 3 nariadenia Rady (ES) č. 1099/2009 tak, že sa zvieratá ušetria akejkoľvek bolesti, strachu alebo utrpenia, ktorým sa dá vyhnúť.

Spôsob usmrcovania zvierat závisí od druhu, kategórie a hmotnosti zvierat, ich počtu a spôsobu ustajnenia zvierat.

1. Pri usmrcovaní malého množstva zvierat sa môže použiť **smrtiaca injekcia napr. aplikáciou T61**, ktorú musí aplikovať iba veterinárny lekár (podľa zákona o lieku) po znehybnení zvierat a.
2. Pri mladých zvieratách ciciakoch cca do 5 kg živej hmotnosti sa môže použiť ako alternatíva **úder do hlavy** spôsobujúci vážne poškodenie mozgu s následným vykrvením na mieste, ak je to možné. Menšie ošípané je možné usmrcovať bez toho, aby museli byť presunuté z miesta ich pobytu – smrtiacou injekciou do srdca alebo v. cava anterior.

Pri usmrcovaní väčšieho počtu zvierat sa použijú iba vybrané metódy zo schválených metód na usmrcovanie zvierat ustanovených v prílohe č.1 nariadenia Rady:

- **Penetračné jatočné zariadenie s následným usmrtením elektrickou metódou**
- **Elektrický prúd zariadením /TBG 500 od výrobcu HUBERT HAAS/**
- **Plynová metóda –CO₂ vo vysokej koncentrácii najmenej 80%**

Pri usmrcovaní ošípaných bez vykrvovania sa ako hlavná metóda na individuálne usmrcovanie zvierat používa dvojfázový spôsob **omráčenia elektrickým prúdom** vedeným do mozgu s následným usmrtením zvierat'a aplikáciou elektrického prúdu na hrudný kôš v krajine srdca s frekvenciou, napätím a prúdom podľa odporúčaní výrobcu. So zmenou vekovej kategórie zvierat sa mení aj veľkosť elektrických klieští a prúdu. Elektrické zariadenie používané pri usmrcovaní zvierat musí byť vybavené sluchovou a vizuálnou signalizáciou dĺžky priloženia elektród na telo zvierat'a.

Omráčenie elektrickým prúdom vedeným iba do hlavy je jednoduché omráčenie, nevyvoláva usmrtenie zvierat. Z toho dôvodu sa musí vykonať druhá fáza aplikácie elektrického prúdu na hrudný kôš. Fáza bezvedomia trvá 20 sekúnd u zvierat sa prejavuje kolapsom celého zvierat'a, apnoe, porušením rytmického dýchania, nástup tonicko klonických kŕčov, hrudníkové končatiny sú natiahnuté a panvové pokrčené k telu, vymiznutím korneálneho a palpebrálneho reflexu.

Pri omračovaní zvierat je minimálna doba priloženia elektród 1-4 sekundy tak, že elektrické kliešte sú upravené na veľkosť ošípaných, pri omráčení zovrú elektródy hlavu zvierat'a pod oblasť ušnic alebo tesne pred bázu ušnic po obidvoch stranách hlavy súčasne. Prietok elektrického prúdu sa optimalizuje minimalizáciou odporu udržiavaním čistoty kontaktných plôch elektród. Elektrošokom sa u zvierat predchádza tak, že sa zabezpečí stály kontakt plochy elektródy so zvierat'om, aby sa zabránilo prerušeniu toku elektrického prúdu. Elektrický prúd s priemernou hodnotou 1,5 - 2,5A sa aplikuje pri napätí 220 V a frekvencii 50 H. Stav bezvedomia trvá maximálne do 20 sekúnd, z toho dôvodu musí po omráčení zvierat'a okamžite nasledovať druhá fáza aplikácia elektrického prúdu na hrudný kôš do krajiny srdca s minimálnou dobou priloženia elektród 10-25 sekúnd do vymiznutia reflexov.

Pri usmrcovaní zvierat sa používa minimálny elektrický prúd 1,4 - 2,1 A pri napätí 220 V a frekvencii 50 H.

Po usmrtení zvierat sa musí skontrolovať vymiznutie známkov života pomocou kontroly určených znakov smrti : zvierat leží a nepokúša sa vstať; je nehybné, ukončili sa tonicko klonické kŕče vzniknuté po omračovaní, vymizlo napätie vo svaloch, normálne rytmické dýchanie vymizlo, viečko je otvorené s očnou guľou rovno fixovanou, vymizol korneálny aj palpebrálny reflex, dotyk na viečko nevyvolá žmurknutie oka a pupily sú úzke, nereagujú na svetlo. Zvierat nevydáva zvuky a nežmurká spontánne. Telo je ochabnuté, vymizli všetky reflexy.

Ak sa u zvierat'a preukáže známky života musí člen mobilnej jednotky usmrcovanie zopakovať priložením elektród na krajinu srdca s určenými ampérmi na predpísanú dobu.

Ako náhradné omračovacie zariadenie sa používa **Jatočný prístroj /JP4/** na mechanické omráčenie upevnenou strelou s prerazením lebky. Optimálna pozícia na priloženie prístroja je na čele v priesečníku pomyslených spojnic oka a protiľahlého vrchného okraja bázy ušnice s nasmerovaním prístroja k oválnemu otvoru. Rýchlosť bodca pri výstupe by mala byť priemerne 48m/s, priemer bodca 11 mm s hĺbkou prieniku bodca podľa hmotnostných kategórií ošípaných. Ak je hmotnosť do 150 kg musí byť prienik bodca do 9 mm ak nad 150 kg musí byť prienik bodca minimálne 14 mm. Stav bezvedomia trvá maximálne 20 sekúnd, ktorý sa prejavuje tak, že sa zvierat nepokúša vstať, svaly sa stávajú tonické, rytmické

dýchanie sa spomalí, očná guľa je fixovaná, vymizne korneálny reflex. Od ukončenia omračovania po usmrtenie elektrickým prúdom nesmie uplynúť viac ako 15-20 sekúnd. Elektrody sa prikladajú na omráčené zviera v oblasti hrudníka pri 220 V elektrického napätia s 50 H frekvenciou elektrického prúdu a hodnotou elektrického prúdu priemerne 1,4-2,1 A približne na 10-25 sekúnd do vymiznutia reflexov. Táto metóda sa prednostne používa u zvierat, ktoré nevládu chodiť, resp. nemôžu sa kvôli bolestiam premiestňovať. Z toho dôvodu sa zvieratá usmrčia na mieste, kde ležia.

Metóda mechanického spôsobu omračovania sa môže použiť v prípade výpadku elektrického prúdu ako náhradná metóda omračovania.

Pri mladých zvieratách do hmotnosti cca 5 kg sa používa plynová metóda usmrcovania oxidom uhličitým, ktorý pôsobí v špeciálne upravenej komore na dýchací systém usmrcovaných zvierat. Musí sa v komore použiť koncentrácia plynu CO₂ minimálne 80 % počas minimálne 5-8minút. Je potrebné počítať s časom potrebným na naplnenie komory plynom cca 3-5 minút. Počas tohto obdobia sa sleduje koncentrácia O₂, ktorá nesmie klesnúť pod 20%. Priemerná koncentrácia O₂ je 10%. Zmena koncentrácie je signalizovaná vizuálne aj zvukovo. Koncentrácia plynu sa ručne reguluje na požadovanú hodnotu na základe výsledkov koncentrácie zistenej z digitálneho odčítania. Po vybratí zvierat z komory sa vždy kontrolujú známky smrti.

Všetky zvieratá, ktoré vládu chodiť, alebo nemajú viditeľne bolestivé stavy, sa usmrcujú mimo ustajňovacích priestorov. Mobilná jednotka vytvorí zo skladacích ohrád dočasný priestor, v ktorom sa budú zvieratá usmrcovať elektrickým prúdom. Zvieratá sa budú preháňať do ohrád pomocným personálom - pracovníkmi, ktorí zabezpečovali chov a starostlivosť o zvieratá čím sa zabezpečí rýchlejší presun zvierat a vyššia úspešnosť prehánania

Pri skupinovom ustajnení zvierat sa vždy zaženie na miesto usmrcovania iba minimálny počet zvierat. Pri prehánaní sa nesmie zvieratám spôsobovať bolesť, strach alebo utrpenie a nesmú sa používať metódy ako kopanie do zvierat, vykonávanie tlak na osobitne citlivé oblasti tela, vlietie zvieratá za uši, chvost, hlavu, používanie na poháňanie zvierat bodce a krútiť, drviť alebo lámať chvosty zvierat a ich chytať za oči. Ošípané sa musia preháňať voľným pohybom využitím ich fyziologického správania za pomoci pomôcok, ktoré nespôsobia zvieratám bolesť. Pri prehánaní sa môže u dospelých ošípaných použiť ako pomôcka elektrický stimul - elektrický bič, ktorý sa prikladá iba na gluteálne svalstvo s povoleným časom pôsobenia 1 sekunda. Opakované prikladanie sa môže zrealizovať iba po 20 sekundách. Ak zviera nereaguje, alebo sa nemá kam pohnúť vpred, elektrické šoky sa nesmú používať.

V pôrodnici, kde je umiestnená matka spolu s prasiatkami sa používajú 2 druhy usmrcovania. Matky sa usmrcujú elektrickým prúdom a ciciaky do hmotnosti 5 kg plynovou metódou oxidom uhličitým podľa požiadaviek určených v prílohe č. 1 nariadenia Rady.

Vždy sa ako prvé od matiek odoberajú ciciaky a následne potom sa matka preháňa na miesto usmrtenia, kde sú umiestnené znehybňovacie zariadenie, elektrické kliešte s omračovacím prístrojom.

- S usmrcovaním sa začína vždy od najmladších vekových kategórií po najstaršie vekové kategórie. So zmenou vekovej kategórie sa mení aj veľkosť elektrických klieští a prúdu.

- V procese usmrcovania sa vždy ako prvé usmrcujú zvieratá v zlom zdravotnom stave, s výrazným zhoršením klinického stavu, alebo zvieratá poranené, ktoré vykazujú známky bolesti, utrpenia. Ak takéto zvieratá nie sú schopné pohybu usmrcujú sa vždy na mieste, kde sa nachádzajú smrtiacou injekciou, ktorú aplikuje iba veterinárny lekár.
- Druhý spôsob sa vykoná elektrickou dvojfázovou metódou na mieste, kde zviera leží, alebo pomocou penetračnej jatočnej pištole, kedy sa zviera omráči po predchádzajúcom znehybnení a usmrtí elektrickým prúdom, za pomoci prenosnej elektrocentrály a klieští,

Hlavný veterinárny lekár môže udeliť výnimky z ustanovení v nariadení Rady, ak ich dodržanie môže ovplyvniť zdravie ľudí, alebo sa môže spomaliť proces eradikácie podľa článku 18 ods. 3 nariadenia Rady.

Zvieratá by mali byť usmrtené tak, aby im bolo možné odobrať úradné vzorky určeným spôsobom. Je potrebné sa vyvarovať kontaminácie prostredia. Priestor, v ktorom sa budú zvieratá usmrcovať by mal byť ľahko čistiteľný a dezinfikovateľný.

V súvislosti s epizootologickým šetrením sa môže vyžadovať odber ďalších vzoriek krvi v čase usmrtenia. Inštrukcie v takom prípade dostanete od skupiny odborníkov v národnom centre pre tlmenie nákaz v súlade s diagnostickou príručkou.

Vytvorením dočasných ohrád, kde sa usmrcovanie zvierat vykonáva, sa vytvára priestor na manipuláciu s kadávermi. Tým pádom sa umožní ľahký odvoz kadáverov do schváleného zariadenia alebo na iné miesto likvidácie.

Usmrcovanie musí prebiehať pod trvalým veterinárnym dozorom, humánnym spôsobom a spôsobom, zamedzujúcim riziko rozšírenia vírusu AMO.

3.6. Odber vzoriek alebo podanie injekcie do v. jugularis, alebo v. cava anterior

3.6.1 Krčná žila (v. jugularis)

Ošípaná sa fixuje v stojí.

Ihla sa zavedie do jugulárnej ryhy 5 cm kraniálne od apertura thoracis.

Ihla sa zavádza mierne mediálne a dozadu a zavádza sa dorzálne, až kým nie je napichnutá v. jugularis.

Odporúčaná ihla je veľkosti 16 g, do dĺžky 80 mm.

3.6.2 Predná dutá žila (v. cava anterior)

Pre ošípané, ktoré sú príliš malé pre techniku vstupu do veny jugularis v stojí, je vhodnou alternatívou použitie prístupu do v. cava anterior.

Neodstavené ošípané alebo malé odstavčatá by mali byť pevne fixované v chrbtovej polohe s hlavou pritlačenou k povrchu, na ktorom ležia.

Ihla sa zavádza na pravej strane v krčnej brázde mierne pred a laterálne od hrotu hrudnej kosti na imaginárnej čiare spájajúcej hrot sternu s pravým uchom.

Ihla sa zavádza pod uhlom 30° od zvislého smeru, smerom dolu, mierne dozadu a mediálne, až kým nie je napichnutá v. c. anterior.

Pre veľké ošípané môže byť použitý podobný postup v stojatej polohe.

Aby došlo k čo najmenšiemu poškodeniu ciev je dôležité, aby bola použitá ihla čo najmenšieho priemeru vhodná pre danú veľkosť ošípanej a aby bola v. cava anterior napichnutá pred prvým rebrom.

3.7. Likvidácia kadáverov

Kadávery ošípaných, ktoré boli nutne usmrtené, musia byť zlikvidované pod úradným dozomom a spôsobom, ktorý zamedzí riziku rozšírenia vírusu AMO.

Likvidácia kadáverov za normálnych okolností prebieha v schválenom zariadení na tento účel orgánom veterinárnej správy. Za určitých okolností môže národné centrum pre tlmenie chorôb zvážiť kremáciu alebo zakopanie ako alternatívne metódy likvidácie kadáverov, berúc do úvahy geologické, environmentálne a právne obmedzenia.

Rozmery jamy pre zakopanie 60 dospelých ošípaných 2 metrovou krycou vrstvou sú: dĺžka 6 m, šírka 3 m, hĺbka 4 m.

Aby sa zakopané kadáverov nedvíhali k povrchu, pred zakopaním je potrebné rozrezať ich bruchá, aby zo zažívacieho traktu a brušnej dutiny mohol uniknúť plyn.

Vozidlá použité pre prevoz kadáverov do schváleného zariadenia alebo iné miesto likvidácie musia byť utesnené, a pred odchodom z chovu musia byť zvonku dezinfikované.

3.8 Likvidácia materiálu

Materiál, vybavenie, odpad živočíšneho pôvodu, alebo iné predmety, ktoré môžu byť kontaminované vírusom AMO, a ktoré by tak mohli rozšíriť AMO, budú musieť byť zlikvidované, ak sa ukáže, že ich dekontaminácia normálnym procesom nie je možná. Predmety alebo materiály určené na likvidovanie by mali byť ohodnotené a bude za nich vyplatená náhrada.

Likvidácia materiálu, vybavenia, alebo iných predmetov musí byť vykonaná v súlade s inštrukciami úradného veterinárneho lekára a pod jej dozomom.

Mäso ošípaných z infikovaného chovu, ktoré boli zabitú v období medzi pravdepodobným vznikom ochorenia a uložením obmedzenia pohybu, bude vysledované a zlikvidované pod dozomom tak, aby nedošlo k riziku rozšírenia vírusu AMO.

3.9. Ďalšie epizootologické vyšetrenie

Po potvrdení výskytu infekcie AMO budú vykonané ďalšie rozsiahle epizootologické šetrenia, aby sa zabezpečilo prijatie vhodných kontrolných opatrení vo všetkých ostatných chovoch, ktorých zvieratá mohli byť vystavené vírusu AMO. Za toto špecifické šetrenie zodpovedá skupina odborníkov.

Počas šetrenia by mali byť vykonané všetky spätné sledovania aj sledovania smerom dopredu s cieľom identifikovať doteraz nedefinovaný zdroj infekcie a chovov kde hrozí priama alebo nepriama expozícia vírusom AMO. Ohrozenie infekčným materiálom prenášaným návštevami by počas tohto šetrenia nemalo byť zanedbané a je potrebné prípadne aj opakovane odobrať vzorky krvi, aby sa potvrdil zdravotný stav stáda, o ktorom existujú pochybnosti. Je nevyhnutné odhaliť vznik epidzooécie čo najrýchlejšie, aby sa minimalizovalo rozšírenie infekcie. Pri ďalšom epizootickom šetrení je potrebné zhodnotiť aktivitu vektora pri prenose.

3.10. Čistenie , dezinfekcia a dezinsekcia

Čistenie, dezinfekcia a dezinsekcia by sa mali začať hneď po usmrtení vnímavých zvierat a ich odstránení z chovu. Pri tom musia byť splnené metodické postupy.

Úradný veterinárny lekár poverený dozorom v infikovanom chove naplánuje priebeh čistenia, dezinfekcie a dezinsekcie v napadnutom chove a mal by kontrolovať všetky fázy operácie.

Pred začatím operácie by mal byť urobený úradný záznam poškodení stavieb a zariadenia, ktoré bude čistené a dezinfikované. Tak sa identifikujú oblasti, ako sú popraskané podlahy a steny a pohyblivé vybavenie, ktoré si budú vyžadovať špeciálnu pozornosť a zároveň tak vznikne inventarizácia existujúcich poškodení zariadenia, aby sa dali ľahšie zvládnuť prípadné vznesené nároky na finančné odškodnenie za poškodenia spôsobené pri vykonaní týchto opatrení. Okrem toho je potrebné skontrolovať bezpečnosť elektrických rozvodov, aby sa zamedzilo vzniku nebezpečných situácií použitím vody pri čistení chovu. Stav elektromeru a vodomeru sa musí zaznamenať, aby mohol majiteľ dostať preplatené za použitú elektrickú energiu a vodu.

Čistenie, dezinfekcia a dezinsekcia sa realizujú v dvoch fázach nasledovne:

3.10.1 Predbežné čistenie, dezinfekcia a dezinsekcia.

Časti farmy, v ktorých boli chované ošípané a iné časti farmy, ako sú budovy alebo cesty, ktoré by mohli byť kontaminované pohybom zvierat alebo počas usmrcovania alebo post mortem vyšetrenia, by mali byť ošetrené dezinfekčným a dezinsekčným prostriedkom, oficiálne schváleným.

Tkanivo alebo krv, ktoré sa roztečú počas zabíjania alebo post mortem vyšetrenia a hrubé znečistenie budov, ciest alebo zariadenia, sa bezpečne odstráni a zlikviduje, prednostne na rovnakom mieste kde sa likvidujú kadávery.

Používaný dezinfekčný roztok musí na povrchu pôsobiť aspoň 24 hodín.

3.10.2 Záverečné čistenie, dezinfekcia a dezinsekcia.

Mastnota a špina by mali byť odstránené z celého povrchu s odmasťujúcim prostriedkom a umyté studenou vodou.

Povrchy sa potom opäť dezinfikujú schváleným dezinfekčným roztokom. Prostredie chovu sa ošetrí schváleným dezinsekčným prostriedkom.

Po siedmych dňoch všetky miesta majú byť opäť umyté odmasťujúcim prostriedkom, opláchnuté studenou vodou, dezinfikované schváleným dezinfekčným roztokom a opäť opláchnuté studenou vodou.

Hnoj a použité stelivo by mali byť umiestnené na jednej kope, dezinfikované schváleným dezinfekčným prostriedkom, prikryté a po dobu 42 dní ponechané, aby sa zahrievali prirodzenou cestou.

Kal sa uloží najmenej na 42 dní, alebo dlhšie, ak sa považuje za vysoko kontaminovaný.

3.11 Preventívne usmrcovanie a opatrenia v kontaktných chovoch

Orgán veterinárnej správy môže zaviesť opatrenia pre jednanie s potvrdeným výskytom infekcie v chove (ohodnotenie, usmrtenie, likvidácia kadáverov a iného kontaminovaného materiálu, čistenie, dezinfekcia a dezinfekcia) aj pre ostatné chovy, na ktorých mohlo dôjsť k infikovaniu ošípaných buď ako výsledok ich polohy, alebo priameho, alebo nepriameho styku s infikovaným chovom, aj keď sa u nich neprejavujú klinické príznaky AMO.

V prípade preventívneho usmrtenia z epizootologických dôvodov sa vykoná náhodný odber vzoriek a laboratórne vyšetrenie ošípaných v súlade s diagnostickou príručkou.

Opatrenia v kontaktných chovoch

(1) Chovy sa označujú ako kontaktné, ak úradný veterinárny lekár na základe epizootologického šetrenia zistí alebo príde k záveru, že africký mor ošípaných mohol byť zavlečený z iných chovov do chovu uvedeného v § 4 alebo § 5 nariadenia vlády č. 277/2003 Z.z. alebo z tohto chovu do iných chovov. V týchto chovoch sa uplatňujú opatrenia podľa § 4 nariadenia vlády č. 277/2003 Z.z. dovedy, kým sa prítomnosť afrického moru ošípaných úradne nevytlúči.

(2) Ak si to epizootologická situácia vyžaduje, uplatní sa v chovoch uvedených v odseku 1 opatrenia ustanovené v § 5 ods. 1 nariadenia vlády č. 277/2003 Z.z.. Po usmrtení ošípaných sa odoberie v súlade s diagnostickou príručkou dostatočný počet vzoriek potrebných na potvrdenie alebo vylúčenie prítomnosti vírusu afrického moru ošípaných v týchto chovoch.

3.12 Zrušenie obmedzení pre oddelené výrobné jednotky

Opatrenia pri potvrdení výskytu afrického moru ošípaných v chove s viacerými výrobnými prevádzkarňami

(1) Ak sa potvrdí prítomnosť afrického moru ošípaných v chovoch, ktoré pozostávajú z dvoch alebo viacerých samostatných výrobných prevádzkarní, príslušný orgán môže na dokončenie výkrmu ošípaných rozhodnúť o udelení výnimky z § 5 ods. 1 písm. a) nariadenia vlády č. 277/2003 Z.z. ak ide o výrobné prevádzkarne nakazeného chovu, v ktorých sa chovajú zdravé ošípané, za predpokladu, že úradný veterinárny lekár potvrdí, že konštrukcia, veľkosť a vzdialenosť od týchto výrobných prevádzkarní a činnosti, ktoré sa v nich vykonávajú, sú takej povahy, že tieto výrobné prevádzkarne majú úplne oddelené zariadenia na ustajnenie, chov a výkrm tak, že vírus sa nemôže šíriť z jednej výrobnej prevádzkarne do druhej.

(2) Požiadavky na oddelenú výrobnú prevádzkareň so zdravými zvieratami v chove sú:

a) stavebne ju oddeliť od druhej oddelenej výrobnej prevádzkarne s nakazenými zvieratami bez možnosti vzájomného styku medzi nimi a bez možnosti spoločného vzdušného priestoru medzi nimi,

b) mať samostatné sklady pre technické príslušenstvo, krmivo a odpad,

c) mať samostatné dezinfekčné zariadenie na vstupoch a výstupoch,

d) mať ošetrovací personál,

e) medzi nakazenou a zdravou oddelenou výrobnou prevádzkarňou v chove neexistuje možnosť vzájomnej výmeny poľnohospodárskej techniky alebo iného príslušného vybavenia,
f) medzi nakazenou a zdravou oddelenou výrobnou prevádzkarňou v chove nepremiestňovanie zvierat, živočíšnych produktov, krmív, nástrojov a iných vecí, napríklad odpadu, ktoré môžu byť nositeľmi vírusu afrického moru ošípaných.

(3) Hlavný veterinárny lekár bezodkladne informuje komisiu o opatreniach nariadených podľa odseku 1 a opatrenia zmení alebo zruší v súlade s požiadavkami Európskych spoločenstiev. Táto výnimka umožní dokončenie výkrmu ošípaných v takýchto oddelených jednotkách.

3.13 Ďalšie hlásenia o ohnisku

Čo najskôr po predbežnej správe pre komisiu EÚ a pre ostatné členské štáty EÚ v súlade s oddielom 3.1, bude odovzdaná ďalšia správa, ktorá bude uvádzať podrobnosti o dátume (dátumoch), kedy boli ošípané zabitú v infikovanom chove a kadávery boli zlikvidované.

Všetky dostupné informácie týkajúce sa epizootologickej situácie v ohnisku a známeho alebo možného pôvodu nákazy budú poskytnuté v rovnakom čase.

3.14 Vymedzenie ochranného pásma a pásma dohľadu

Miestne centrum pre tlmenie chorôb v spolupráci so skupinou odborníkov bezodkladne po úradnom potvrdení AMO vymedzí okolo ohniska AMO ochranné pásmo s polomerom najmenej 3 kilometre, ktoré je súčasťou pásma dohľadu s polomerom najmenej 10 kilometrov. Národné centrum pre tlmenie chorôb môže ochranné pásmo a pásmo dohľadu rozšíriť podľa vývoja epizootologickej situácie.

Ochranné pásmo a pásmo dohľadu sa vymedzia na základe:

- výsledkov epizootologického šetrenia
- geografickej situácie, najmä existencie prírodných alebo umelých hraníc zabraňujúcich šíreniu AMO
- umiestnenia a vzdialenosti chovov
- premiestňovania a obchodu s ošípanými a dostupnosti bitúnkov
- možnosti kontroly premiestňovania ošípaných v rámci pásiem, a najmä ak sa ošípané určené na usmrtenie premiestňujú z ich chovov pôvodu

Miestne centrum pre tlmenie chorôb informuje osoby v ochranných pásmach o prijatých opatreniach najmä pozitívom značiek a výstražných správ s využitím masovokomunikačných prostriedkov a prijme vhodné opatrenia, aby zabezpečil primerané vykonávanie týchto opatrení.

V prípade ak ochranné pásmo alebo pásmo dohľadu okrem územia SR zasahujú na územie iného členského štátu národné centrum pre tlmenie chorôb spolupracuje s národným centrom príslušného členského štátu pri vymedzení týchto pásiem.

3.15 Opatrenia v ochrannom pásme

(1) V ochrannom pásme miestne centrum pre tlmenie nákazy nariadi:

a) vykonať čo najskôr súpis chovov a veterinárne inšpekcie chovov na súpise úradnými veterinárnymi lekármi do siedmich dní po vymedzení ochranného pásma s klinickým vyšetrením ošípaných a kontrolou registra zvierat a označenia ošípaných podľa osobitného predpisu,

- b) zákaz premiestňovania a prepravy ošípaných na pozemných komunikáciách okrem nevyhnutnej prepravy v rámci chovu a prepravy podľa písmena f)
- c) čistenie, dezinfekciu a podľa potreby dezinfekciu a ošetrovanie dopravných prostriedkov a iných vozidiel a vybavenia, ktoré boli použité na prepravu ošípaných alebo iných druhov zvierat alebo materiálov, ktoré môžu byť kontaminované, napríklad telá zvierat, krmivo, hnoj, hnojovica a iné, čo najskôr po kontaminácii. Žiadne vozidlo použité na prepravu ošípaných nesmie opustiť pásmo bez vyčistenia a dezinfekcie a následnej inšpekcie a opätovného povolenia
- d) zákaz premiestňovania domácich zvierat z chovu a do chovu bez povolenia
- e) bezodkladne hlásiť úhyn ošípaných alebo choré ošípané
- f) zákaz premiestňovania ošípaných z chovu, v ktorom sú držané 40 dní od ukončenia predbežného čistenia a dezinfekcie a podľa potreby dezinfekcie infikovaných chovov. Miestne centrum môže v súlade s odsekom 4 povoliť po 40 dňoch premiestnenie ošípaných z chovu a ich priamu prepravu
 1. na bezodkladné zabitie na určený bitúnok prednostne umiestnený v ochrannom pásme alebo v pásme dohľadu,
 2. na bezodkladné usmrtenie a následné spracovanie pod úradným dozorom do spracovateľskej prevádzkarne alebo na iné vhodné miesto,
 3. na iné miesto v ochrannom pásme
- g) zákaz prepravy spermy, vajícok a embryí ošípaných z chovov ochranného pásma,
- h) dodržiavať hygienické opatrenia na vstup osôb do chovov alebo výstup osôb z chovov ošípaných na zníženie rizika šírenia vírusu afrického moru ošípaných.

- (2) Zákaz premiestňovania a prepravy ošípaných podľa odseku 1 písm. b) sa nevzťahuje na
- a) tranzit ošípaných po cestách alebo železnici bez zastavovania a vykládky ošípaných,
 - b) ošípané pochádzajúce z chovov mimo ochranného pásma, určené na zabitie na bitúnku v pásme, ak tak národné centrum rozhodlo v súlade s požiadavkami Európskych spoločenstiev.
- (3) Ak opatrenia uvedené v odseku 1 sú v platnosti dlhšie ako 40 dní a ak v dôsledku toho vznikajú pri chove ošípaných problémy s ochranou zvierat alebo iné problémy, miestne centrum môže na základe žiadosti vlastníka povoliť podľa odseku 4 premiestnenie ošípaných z chovu v ochrannom pásme a ich priamu prepravu na
- a) bezodkladné zabitie na určený bitúnok, prednostne umiestnený v ochrannom pásme alebo v pásme dohľadu,
 - b) bezodkladné usmrtenie a následné spracovanie pod úradným dozorom do spracovateľskej prevádzkarne alebo iné vhodné miesto,
 - c) iné miesto v ochrannom pásme; o udelení tohto povolenia hlavný veterinárny lekár informuje komisiu.
- (4) Miestne centrum môže povoliť premiestnenie ošípaných v ochrannom pásme z chovu, ak
- a) úradný veterinárny lekár vykonal klinické vyšetrenie ošípaných v chove, najmä premiestňovaných ošípaných, vrátane zmerania telesnej teploty v súlade s postupmi ustanovenými v diagnostickej príručke a skontroloval register a označenie ošípaných podľa osobitného predpisu,
 - b) kontroly a vyšetrenia podľa písmena a) nepreukázali prítomnosť afrického moru ošípaných a nesúladi s osobitným predpisom,
 - c) ošípané sú prepravované dopravným prostriedkom zapečateným úradným veterinárnym lekárom,
 - d) dopravné prostriedky a vybavenie na prepravu ošípaných sú bezodkladne po preprave vyčistené a dezinfikované,
 - e) je zabezpečený odber dostatočného počtu vzoriek v súlade s diagnostickou príručkou od ošípaných, ktoré sa zabijú alebo usmrtnia, na potvrdenie alebo vylúčenie prítomnosti vírusu afrického moru ošípaných v chove,

f) pri premiestňovaní ošípaných na bitúnok

1. príslušný orgán zodpovedný za vykonávanie kontrol a dozoru na bitúnku je informovaný o zámere zaslať ošípané na bitúnok a následne informuje miestne centrum v mieste odoslania o ich príchode,
2. po príchode na bitúnok je nariadené držať a zabíjať tieto ošípané oddelene od iných ošípaných,
3. príslušný orgán vykoná na určenom bitúnku prehliadku pred zabitím a po zabití zameranú na zistenie príznakov prítomnosti afrického moru ošípaných,
4. čerstvé mäso získané z týchto ošípaných je spracované alebo označené špeciálnou značkou a následne ošetrované; ošetrovanie sa vykonáva v prevádzkarni určenej národným centrom; mäso možno zaslať do tejto prevádzkarne, len ak je zásielka pred odchodom zapečatená a zostane zapečatená počas celej doby prepravy.

3.16 Trvanie opatrení v ochrannom pásme

Opatrenia v ochrannom pásme zostanú v platnosti minimálne do:

- (a) ukončenia čistenia, dezinfekcie a dezinfekcie infikovaného chovu,
- (b) kým nebudú ošípané v chovoch klinicky a laboratórne vyšetrené v súlade s diagnostickou príručkou, za účelom zistenia možnej prítomnosti vírusu afrického moru ošípaných. Vyšetrenia sa vykonávajú najskôr po uplynutí 45 dní od ukončenia predbežného čistenia, dezinfekcie a podľa potreby dezinfekcie infikovaného chovu.

Ak sa v súlade s diagnostickou príručkou uplatňoval intenzívny program odberu vzoriek a testovania, ktorý umožňuje vylúčiť prítomnosť afrického moru ošípaných v príslušnom chove, možno na základe výnimky z bodu 3.15 odseku 1 písm. f) a z odsekov 2 a 5 skrátiť 40- a 45-dňové lehoty na 30 dní.

Postupy na klinické vyšetrenia a odbery vzoriek v ochrannom pásme pred zrušením opatrení určí národné centrum pre tlmenie chorôb v súlade s diagnostickou príručkou.

3.17 Opatrenia v pásme dohľadu

V pásme dohľadu (surveillance) miestne centrum pre tlmenie nákazy nariadi:

- a) vykonať súpis všetkých chovov ošípaných,
 - b) zákaz premiestňovania a prepravy ošípaných na pozemných komunikáciách okrem nevyhnutnej prepravy v rámci chovu a prepravy schválenej miestnym centrom, tento zákaz premiestňovania a prepravy sa nevzťahuje na tranzit ošípaných po cestách alebo železnici bez zastavovania a vykládky ošípaných alebo na ošípané pochádzajúce z chovov mimo pásma dohľadu, určené na bezodkladné zabitie na bitúnku v pásme dohľadu,
 - c) čistenie, dezinfekciu a podľa potreby dezinfekciu a ošetrovanie dopravných prostriedkov a iných vozidiel a vybavenia, ktoré boli použité na prepravu ošípaných alebo iných druhov zvierat alebo materiálov, ktoré môžu byť kontaminované, napríklad telá zvierat, krmivo, hnoj, hnojovica a iné, čo najskôr po kontaminácii. Vozidlo použité na prepravu ošípaných nesmie opustiť pásmo bez vyčistenia a dezinfekcie,
 - d) zákaz premiestňovania domácich zvierat z chovu a do chovu v prvých siedmich dňoch po vymedzení pásma bez povolenia
 - e) bezodkladne hlásiť všetky uhynuté ošípané alebo choré ošípané v chove,
 - f) zákaz premiestňovania ošípaných z chovu, v ktorom sú držané 30 dní od ukončenia predbežného čistenia a dezinfekcie a podľa potreby dezinfekcie infikovaných chovov; miestne centrum môže povoliť po 30 dňoch premiestnenie ošípaných z uvedeného chovu a ich priamu prepravu
1. na bezodkladné zabitie na bitúnok určený príslušným orgánom, prednostne umiestnený v ochrannom pásme alebo v pásme dohľadu

2. na bezodkladné usmrtenie a následné spracovanie pod úradným dozorom do spracovateľskej prevádzkarne alebo na iné vhodné miesto,
 3. na iné miesto v ochrannom pásme alebo v pásme dohľadu; o udelení tohto povolenia hlavný veterinárny lekár informuje komisiu,
 - g) zákaz prepravy spermy, vajíčok a embryí ošípaných z chovov pásma dohľadu,
 - h) dodržiavať hygienické opatrenia na vstup osôb do chovov alebo výstup osôb z chovov ošípaných na zníženie rizika šírenia vírusu afrického moru ošípaných.
- (2) Ak sa ošípané uvedené v odseku 1 písm. f) prepravujú na bitúnok, môže národné centrum v súlade s požiadavkami Európskych spoločenstiev povoliť výnimku z opatrení uvedených v bode 3.15 odstavec (4) písm. e) a f) bode 4, najmä výnimku z označovania mäsa pochádzajúceho z týchto ošípaných a jeho následného použitia a určenia ošetrovaných produktov.
- (3) Ak opatrenia uvedené v odseku 1 sú v platnosti dlhšie ako 40 dní a ak v dôsledku toho vznikajú pri chove ošípaných problémy s ochranou zvierat alebo iné problémy, miestne centrum môže na základe žiadosti vlastníka povoliť v súlade s bodom 3.15 ods. 4 premiestnenie ošípaných z chovu v pásme dohľadu a ich priamu prepravu na
- a) bezodkladné zabitie na bitúnok určený príslušným orgánom, prednostne umiestnený v ochrannom pásme alebo v pásme dohľadu,
 - b) bezodkladné usmrtenie a následné spracovanie pod úradným dozorom do spracovateľskej prevádzkarne alebo iné vhodné miesto,
 - c) iné miesto v ochrannom pásme alebo v pásme dohľadu; o udelení tohto povolenia hlavný veterinárny lekár informuje komisiu.

3.18 Trvanie opatrení v pásme dohľadu

Opatrenia v pásme dohľadu trvajú minimálne do ukončenia :

- a) čistenia a dezinfekcie a podľa potreby dezinfekcie infikovaných chovov,
 - b) klinického a potrebného laboratórneho vyšetrenia ošípaných chovov v súlade s diagnostickou príručkou na zistenie možnej prítomnosti vírusu afrického moru ošípaných; tieto vyšetrenia sa vykonávajú najskôr 40 dní od ukončenia predbežného čistenia a dezinfekcie a podľa potreby dezinfekcie infikovaných chovov.
- (5) Ak sa v súlade s diagnostickou príručkou uplatňoval intenzívny program odberu vzoriek a testovania, ktorý umožňuje vylúčiť prítomnosť vírusu afrického moru ošípaných v chove, možno na základe výnimky skrátiť 30-dňové lehoty, ktoré sú ustanovené v bode 3.15 odseku 1 písm. f), a 40-dňové lehoty, ktoré sú ustanovené v odsekoch 3 a 4, a to na 21, 30 a 20 dní.

Postupy na klinické vyšetrenia a odbery vzoriek v pásme dohľadu pred zrušením opatrení určí národné centrum pre tlmenie chorôb v súlade s diagnostickou príručkou.

3.19 Mäso ošípaných pochádzajúcich z chovov v ochrannom pásme a v pásme dohľadu

V prípade povoleného zabitia ošípaných určených na ľudskú spotrebu z ochranného pásma alebo pásma dohľadu, v súlade s podmienkami uvedenými vyššie, sa čerstvé mäso z takéhoto zabitia:

- bude označovať v súlade s Nariadením vlády 283/2003 Z.z. o zdravotných problémoch ovplyvňujúcich obchod s čerstvým mäsom vo vnútri Spoločenstva;
- bude potom ošetrované v súlade s predpismi stanovenými v § 1 Nariadenia vlády 287/2003 Z.z. o zdravotných problémoch ovplyvňujúcich obchod s mäsovými výrobkami, v závode určenom na tento účel veterinárnym orgánom;
- bude odoslané do určeného spracovateľského závodu vozidlom alebo v kontajneri, ktorý bude pred odchodom zapečatený a zostane zapečatený počas prevozu,

3.20 Rozšírenie obmedzujúcich opatrení

Ak má úradný veterinárny lekár dôkazy o tom, že AMO mohlo byť zavlečené do infikovaného chovu z iného chovu, alebo prenesené z infikovaného chovu na iný chov v dôsledku pohybu ošípaných, vozidiel alebo osôb alebo iným spôsobom, tieto chovy budú umiestnené pod úradný dozor a budú nariadené obmedzujúce opatrenia, tak ako pre chovy s podozrením na výskyt AMO.

Cieľom úradného dozoru je okamžitá detekcia akýchkoľvek príznakov AMO.

Miestne centrum môže povoliť prepravu ošípaných z chovu pod úradným dozorom na ktorý bolo uvalené obmedzenie pohybu, okrem tých, ktoré spôsobili uloženie opatrení, k okamžitému zabitiu priamo na bitúnok pod úradným dozorom.

V takýchto prípadoch podmienky na premiestnenie, zabitie a použitie mäsa budú rovnaké ako v prípade ošípaných premiestnených na zabitie z chovov v ochrannom pásme a ich dodržiavanie bude sledované miestnym centrom.

3.21 Sledovanie premiestňovania

V celej Slovenskej republike sa bude používať štandardizovaný systém sledovania –CEHZ a TRACES.

3.22 Zariadenie a vybavenie je uvedené v Prílohe 9.

4. Obnovenie chovu

(1) Obnovu chovu ošípaných v chove podľa možno vykonať až po uplynutí 40 dní od ukončenia čistenia a dezinfekcie a podľa potreby aj dezinsekcie v chove.

(2) Pri ustajňovaní nových ošípaných sa zohľadní typ chovu uplatňovaného v príslušnom chove a dodrží sa pri tom jeden z postupov uvedených v odsekoch 3 až 5.

(3) Ak ide o chovy, v ktorých k výskytu choroby neprišlo v súvislosti s vektormi, uplatní sa tento postup:

a) ak ide o chov pod otvoreným nebom, obnova chovu ošípaných sa vykoná naskladnením sentinelových ošípaných s negatívnym výsledkom na prítomnosť protilátok proti vírusu afrického moru ošípaných alebo pochádzajúcich z chovu, v ktorom neboli nariadené žiadne obmedzujúce opatrenia súvisiace s africkým morom ošípaných; sentinelové ošípané sa umiestnia v súlade s požiadavkami miestneho centra rovnomerne po celom chove a vyšetrí sa po 45 dňoch od ich umiestnenia v chove na prítomnosť protilátok v súlade s diagnostickou príručkou; ak žiadna ošípaná nevytvorila protilátky proti vírusu afrického moru ošípaných, obnova chovu sa môže dokončiť; žiadna ošípaná neopustí chov skôr, než sa získajú negatívne výsledky sérologického vyšetrenia,

b) ak ide o iné formy chovu, obnova chovu ošípaných sa vykoná v súlade s požiadavkami uvedenými v písmene a) alebo sa vykoná úplná obnova chovu, ak

1. sa ošípané naskladnia do 20 dní a pochádzajú z chovu, v ktorom neboli nariadené obmedzujúce opatrenia v súvislosti s africkým morom ošípaných,

2. sa ošípané v novovytvorenom stáde vyšetrí po 45 dňoch od naskladnenia poslednej ošípanej v chove na prítomnosť protilátok v súlade s diagnostickou príručkou,

3. žiadna ošípaná neopustí chov skôr, než sa získajú negatívne výsledky sérologického vyšetrenia.

- (4) Ak ide o chovy, v ktorých došlo k výskytu choroby v spojitosti s vektormi, nové ošípané sa nesmú ustajniť najmenej šesť rokov, skôr než
- a) sa pod úradným dozorom úspešne vykonajú osobitné činnosti zamerané na elimináciu vektora v objektoch a na miestach, kde sa majú ošípané držať alebo kde môžu prísť do styku s vektorom, alebo
- b) je možné preukázať, že pretrvávajúca prítomnosť vektora už nepredstavuje významné riziko prenosu afrického moru ošípaných.
- (5) V chovoch uvedených v odseku 4 sa opatrenia ustanovené v odseku 3 písm. a) uplatnia až následne. Žiadna ošípaná nesmie byť odvezená z chovu po jeho úplnom opätovnom zaplnení, kým sa na vzorkách odobratých z ošípaných v chove najskôr 60 dní po jej úplnom opätovnom zaplnení nevykonajú v súlade s diagnostickou príručkou ďalšie sérologické vyšetrenia s negatívnymi výsledkami.
- (6) Ak ide o výskyt choroby bez spojitosti s vektormi, ak od skončenia čistenia a dezinfekcie v chove uplynulo viac ako šesť mesiacov, môže príslušný orgán povoliť výnimku z odseku 3, pričom zohľadní epizootologickú situáciu.
- (7) Ustajnenie nových domácich zvierat iných druhov, ako sú ošípané v chovoch uvedených v odseku 6, pričom sa zohľadní riziko šírenia choroby alebo pretrvania vektorov spôsobené týmto novým ustajnením.

5. Výskyt AMO na bitúnku

5.1 Podozrenie z výskytu ochorenia

Podozrenie z výskytu AMO na bitúnku môže vzniknúť na základe výsledkov vyšetrenia pred zabitím alebo post mortem.

V oboch prípadoch budú opatrenia zabezpečujúce obmedzenie pohybu a spustenie vyšetrenia podobné postupom, uvedeným v časti 3 pojednávajúcej o podozrení na výskyt ochorenia v chovoch s ošípanými.

Konkrétne prijaté obmedzujúce opatrenia:

- zabíjanie zvierat bude zastavené,
- živé zvieratá v ohradách nebudú vypúšťané a neumožní sa im opustenie bitúnku,
- žiadnemu zvieratú nebude umožnené vstúpiť na bitúnok,
- žiadne kadávery ani mäso nesmú opustiť bitúnok,
- žiaden materiál alebo odpad, ktorý by mohol prenášať vírus AMO, nesmie opustiť bitúnok,
- osoby smú vstúpiť alebo opustiť bitúnok iba so súhlasom veterinárnej správy,
- vozidlá smú vstúpiť alebo opustiť bitúnok iba so súhlasom veterinárnej správy,

V oboch prípadoch budú opatrenia zabezpečujúce obmedzenie pohybu a spustenie vyšetrenia podobné postupom, uvedeným v časti 3 pojednávajúcej o podozrení na výskyt ochorenia v chovoch s ošípanými.

Vyšetrenie by malo viesť k dôkazu alebo k eliminácii prítomnosti AMO a bude obsahovať klinickú prehliadku ošípaných, zvláštna pozornosť bude venovaná podozrivým zvieratám alebo skupinám, vyšetrenie post mortem materiálu a podľa potreby aj odberu tkaniva a krvi, pre vyšetrenie v národnom referenčnom laboratóriu.

Tak ako pri šetrení v teréne sa podľa potreby z diagnostických dôvodov usmrčia niektoré ošípané.

Súčasne s úradným vyšetrením na bitúnku bude vykonané eizootologické šetrenie v chove, odkiaľ podozrivé zviera alebo zvieratá pochádzajú, aby sa rozhodlo, či existujú ďalšie dôkazy, ktoré by nasvedčovali na prítomnosť choroby.

V tom čase sa zhromažďujú aj epizootologické údaje, týkajúce sa pohybu vnímavých zvierat z a do chovu spolu s ďalšími informáciami, ktoré môžu pomôcť pri zvládaní choroby v prípade potvrdenia výskytu AMO.

5.2 Potvrdenie AMO

Keď je na bitúnku potvrdený AMO - konkrétne prijaté obmedzujúce opatrenia:

- a) okamžité usmrtenie všetkých vnímavých zvierat na bitúnku alebo v dopravnom prostriedku,
- b) spracovanie tiel a vnútorností ošípaných a odpadov od potenciálne nakazených a kontaminovaných zvierat pod úradným dozorom,
- c) čistenie a dezinfekciu a podľa potreby dezinfekciu budov a zariadení vrátane dopravných prostriedkov pod dozorom úradného veterinárneho lekára,
- d) vykonávať epizootologické šetrenie
- e) identifikovať genetický typ izolovaného vírusu afrického moru ošípaných laboratórnym postupom v súlade s diagnostickou príručkou,
- f) vykonať opatrenia uvedené v § 7 nariadenia vlády č. 277/2003 Z.z., odkiaľ pochádzajú nakazené ošípané alebo ich telá, v chove a v iných kontaktných chovoch; ak epizootologické šetrenie neukáže inak, v chove pôvodu nakazených ošípaných alebo ich tiel sa vykonajú opatrenia podľa § 5 ods. 1. nariadenia vlády č. 277/2003 Z.z.,
- g) zákaz premiestňovania ďalších ošípaných na bitúnok alebo ich prepravu počas najmenej 24 hodín od vykonania čistenia a dezinfekcie a podľa potreby dezinfekcie

Ak si to epizootologický nález vyžiada, ošípané z chovu, odkiaľ pochádzajú infikované zvieratá, budú tiež usmrtené.

6. Výskyt AMO na trhoch

6.1 Podozrenie z výskytu ochorenia

Ak vznikne podozrenie z výskytu AMO na trhu, okamžite budú nariadené opatrenia na obmedzenie pohybu zvierat, aby sa zamedzilo možnosti šírenia ochorenia zvieratami, vozidlami, ľuďmi alebo materiálom.

Medzi konkrétne prijaté opatrenia patria nasledujúce:

- zákaz predaja zvierat,
- všetky zvieratá na trhu zostanú v ohradách a nie je im umožnené opustiť ich,
- na trh nebude umožnený vstup žiadnym zvieratám,
- z trhu nesmú byť odvezené nijaké kadávery ošípaných alebo iných zvierat,
- žiaden materiál alebo odpad, ktorý by mohol prenášať vírus AMO, nesmie opustiť trh,
- osoby smú vstúpiť alebo opustiť trh, iba so súhlasom veterinárnej správy, a pred opustením si musia vydezinfikovať pracovnú obuv;
- vozidlá smú vstúpiť alebo opustiť trh, iba so súhlasom veterinárnej správy,

- vozidlá opúšťajúce trh musia byť vyčistené a vydezinfikované v súlade s pokynmi veterinárnej správy,
- na všetkých cestných a peších vstupoch a východoch z trhu sa použijú príslušné dezinfekčné opatrenia za použitia dezinfekčného prostriedku oficiálne schváleného proti AMO,
- bude vykonané epizootologické vyšetrenie, ktoré potvrdí alebo vylúči prítomnosť AMO na trhu za použitia tých istých postupov ako pri podozrení z výskytu na bitúnku, vrátane možnosti usmrtenia zvierat alebo zvierat z diagnostických dôvodov,
- chov, z ktorého pochádza podozrivá skupina ošípaných sa stane predmetom epizootologického šetrenia a spolu s ďalšími chovmi, ktoré obdržali zvieratá z trhu, ktoré mohli byť vystavené infekcii AMO budú zaradené pod dozor pokiaľ nebude vylúčené podozrenie z výskytu AMO.

6.2 Potvrdenie AMO

Ak bude AMO potvrdený na trhu so živým materiálom, veterinárna správa zaistí, aby:

- všetky ošípané z trhu boli bez meškania usmrtené,
- kadávery boli zlikvidované pod úradným dozorom takým spôsobom, ktorý neumožní vznik rizika rozšírenia AMO,
- sa s podstielkou, hnojom a iným odpadom, ktoré prenášajú vírus AMO, bezpečne zaobchádzalo,
- čistenie a dezinfekcia budov, ohrád, ciest a zariadenia, vrátane dopravných prostriedkov boli vykonané podľa inštrukcií daných veterinárnou správou a pod dozorom úradného veterinárneho lekára,
- žiadne zvieratá nesmú vstúpiť na trh do doby minimálne 60 dní od ukončenia čistenia a dezinfekcie,

Ak si to epizootologický nález vyžiada, ošípané z chovu, odkiaľ pochádzajú infikované zvieratá, budú tiež usmrtené.

(Podobné oparenia budú prijaté v prípade výskytu AMO v zbernom stredisku).

7. AMO u zvierat v dopravnom prostriedku

7.1 Podozrenie z výskytu ochorenia

Ak sa zistí podozrenie na AMO u zvierat počas tranzitu, celá zásielka bude prevezená na určené miesto, kde sa nenachádzajú ošípané alebo na miesto pôvodu podozrivých zvierat, kde zostanú až do vylúčenia alebo potvrdenia choroby.

Uložené opatrenia sa vykonávajú ako v prípade chovu s podozrením na výskyt choroby.

Prehliadka a epizootologické šetrenie budú sústredené na chov, odkiaľ pochádzajú podozrivé zvieratá, tak ako v prípade podozrenia na bitúnku alebo na trhu.

7.2 Potvrdenie AMO

Ak sa potvrdí AMO v zásielke ošípaných, ktoré boli prepravované v čase vyslovenia podozrenia na výskyt infekcie, všetky zvieratá zásielky budú usmrtené a zlikvidované.

Ak si to vyžiada výsledok epizootologického šetrenia, ošípané z chovu, ktorý je zdrojom infikovaných zvierat budú usmrtené a zlikvidované.

Ostatné nariadené opatrenia budú vo všeobecnosti rovnaké ako v prípade infikovaného chovu.

(Podobné opatrenia budú prijaté v prípade výskytu AMO alebo podozrenia z tejto infekcie na hraničnom prechode).

8. AMO u diviakov

8.1 Podozrenie z výskytu

Akonáhle orgán veterinárnej správy dostane informáciu, že existuje podozrenie, že u diviakov by sa mohla rozšíriť infekcia AMO, budú prijaté opatrenia na potvrdenie alebo vylúčenie výskytu choroby, upozornia sa majitelia a ošetrovatelia ošípaných a poľovníci a začne sa vyšetrowanie všetkých zastrelených alebo nájdených uhynutých diviakov, vrátane príslušných laboratórnych vyšetrení.

8.2 Potvrdenie AMO u diviakov

Pri potvrdení primárneho prípadu afrického moru ošípaných u diviakov miestne centrum na zabránenie šírenia choroby bezodkladne

a) prostredníctvom odbornej skupiny zloženej z veterinárnych lekárov, zástupcov záujmových združení poľovníkov, biológov a epizootológov

1. zistí epizootologickú situáciu a vymedzí infikovanú oblasť podľa

2. určí ďalšie opatrenia okrem opatrení uvedených v písmenách b) a c), ktoré nariadi v infikovanej oblasti; medzi tieto opatrenia môže patriť dočasný zákaz lovu a zákaz kŕmenia diviakov,

3. navrhne plán eradikácie choroby,

4. vykoná kontrolu účinnosti prijatých opatrení na odstránenie afrického moru ošípaných v infikovanej oblasti,

b) nariadi úradný dohľad v chovoch

Akonáhle sa u populácie diviakov potvrdí AMO, orgán veterinárnej správy zaradí všetky chovy s ošípanými v definovanej oblasti s infekciou pod úradný dozor a konkrétne urobí nasledovné opatrenia:

1. vykonať úradný súpis všetkých kategórií ošípaných vo všetkých chovoch a jeho pravidelnú aktualizáciu vlastníkom; informácie v súpise sa predložia na vyžiadanie a môžu byť pri kontrole preverované; v chovoch ošípaných pod otvoreným nebom sa prvý súpis môže vykonať na základe odhadu počtu ošípaných,

2. držať všetky ošípané v chove v ich ustajňovacích priestoroch alebo na mieste, kde sa môžu izolovať od diviakov respektíve zabráneniu styku s vektorom; nariadi uloženie materiálov, ktoré môžu prísť do kontaktu s ošípanými v chove tak, aby sa k nim nedostali diviaky,

3. zákaz premiestňovania ošípaných z chovu a do chovu bez povolenia príslušného orgánu prijatého so zreteľom na epizootologickú situáciu,

4. používanie účinných dezinfekčných a dezinfekčných zariadení pri vstupe do chovov a do jednotlivých objektov na ustajnenie ošípaných, ako aj pri výstupe z nich,

5. dodržiavať hygienické opatrenia na vstup alebo výstup osôb, ktoré prichádzajú do kontaktu s diviakmi, na zníženie rizika šírenia vírusu afrického moru ošípaných vrátane dočasného zákazu vstupu týchto osôb do chovov ošípaných,
6. odobratie vzoriek na laboratórne vyšetrenie od všetkých ošípaných uhynutých alebo chorých s príznakmi afrického moru ošípaných,
7. klinické vyšetrenie a odobratie vzoriek na laboratórne vyšetrenie vo všetkých chovoch s počtom viac ako 5 kusov, ktoré premiestňujú ošípané v okruhu troch kilometrov a v rizikových chovoch ošípaných (chovy navštevované poľovníkmi, v blízkosti lesa, na samotách alebo na okrajoch obcí) v okruhu troch kilometrov,
8. opatrenia proti tomu, aby sa časť z ulovených alebo nájdených uhynutých diviakov, ako aj materiálov alebo vybavenia, vrátane možných vektorov infekcie, ktoré by mohli byť kontaminované, vírusom afrického moru ošípaných, dostala do kontaktu s ošípanými v chove,
9. aby ošípané, ich sperma, embryá alebo vajíčka neboli premiestnené z infikovanej oblasti na účely výmeny s členskými štátmi,
10. monitoring AMO u domácich ošípaných a kontrola premiestňovania domácich ošípaných v súlade s usmerneniami ŠVPS SR .

Príslušná RVPS vykoná kontrolu účinnosti prijatých opatrení v rizikových chovoch v okruhu troch kilometrov od ohniska, prípadne aj v iných chovoch a vyhotoví o tom úradný záznam najneskôr do štyroch týždňov od potvrdenia choroby.

Akonáhle sa potvrdí výskyt infekcie v populácii diviakov, orgán veterinárnej správy na základe dostupných epizootologických údajov zakreslí presne definovanú oblasť rozšírenia infekcie.

Orgán veterinárnej správy zabezpečí vyšetrenie vzoriek z diviakov, ktoré boli zastrelené alebo nájdené uhynuté v definovanej oblasti infekcie na prítomnosť AMO v národnom referenčnom laboratóriu.

Kadávery všetkých nájdených diviakov, ktorých vyšetrenia sú pozitívne, sa spracujú ako vysoko rizikový odpad a budú bezpečným spôsobom zlikvidované.

V prípade potvrdenia výskytu AMO v blízkosti hraníc iného členského štátu národné centrum pre tlmenie chorôb bez meškania spolupracuje s národným centrom príslušného členského štátu a miestne centrum pre tlmenie chorôb s miestnym centrom pre tlmenie chorôb.

8.3 Plán na eradikáciu infekcie

Čo najskôr (do 90 dní od potvrdenia pozitívneho prípadu) ŠVPS SR predloží Komisii EÚ písomný plán opatrení na eradikáciu afrického moru ošípaných z infikovanej oblasti a opatrení uplatňovaných v chovoch v tejto oblasti.

V písomnom pláne budú uvedené nasledujúce informácie:

- geografické rozšírenie choroby,
- populácia diviakov v oblasti,
- výskyt významných prirodzených alebo umelých obmedzení pohybu diviakov,
- približný počet čried diviakov a veľkosť jednotlivých skupín v definovanej oblasti,
- opatrenia, ktoré už boli prijaté na určenie rozsahu infekcie medzi diviakmi – vyšetrenie diviakov zastrelených poľovníkmi alebo nájdených po uhynutí a na základe výsledkov laboratórnych vyšetrení
- ďalšie kroky, ktoré sa robia na zistenie presného a komplexného obrazu o epizootológii ochorenia v postihnutej populácii diviakov,

- úroveň spolupráce, ktorá existuje zoológmi, poľovníkmi, poľovnými združeniami, ochrancami voľne žijúcej zveri a príslušným orgánom veterinárnej správy,
- opatrenia, ktoré boli prijaté na zredukovanie populácie diviakov a na vydanie poľovníckych povolení,
- požiadavky poľovníkov na prijatie opatrení pre zamedzenie rozšírenia infekcie,
- metóda likvidácie nájdených uhynutých a zastrelených diviakov

Záznam z epizootologického šetrenia, ktoré sa vykoná u každého diviaka, zastreleného alebo nájdeného uhynutého, bude uvádzať nasledovné údaje:

- geografická oblasť, v ktorej bol uhynutý diviak nájdený alebo zastrelený,
- dátum kedy bol nájdený uhynutý alebo zastrelený,
- osoba, ktorá ho našla alebo zastrelila,
- vek a pohlavie,
- symptómy, ktoré boli pozorované pred zastrelením,
- stav nájdeného kadáveru,
- výsledky lab.vyšetrovaní,
- preventívne opatrenia týkajúce sa chovu v dotknutej infikovanej oblasti, vrátane obmedzenia pohybu a prevozu zvierat do a von z oblasti,
- kritérií, ktoré budú platiť pre zrušenie opatrení prijatých na tlmenie AMO v definovanej oblasti, vrátane opatrení platných pre chovy ošipaných v oblasti.

9. Informácie a údaje

9.1. Skupina odborníkov zhromažďuje všetky informácie o epidemiologickom šetrení a poskytuje ich:

- Miestnemu centru pre tlmenie chorôb,
- Národnému centru pre tlmenie chorôb
- Komisii
- ostatným členským štátom

9.2. Informácie a údaje na miestnej úrovni zhromažďuje a vyhodnocuje každý tím v miestnom centre pre tlmenie chorôb podľa úloh a správy sa predkladajú vedúcemu miestneho centra a koordinačný tím je zodpovedný za:

- prípravu informácií médiám
- prípravu info faxov/emailov
- organizáciu stretnutí – súkromní veterinárni lekári, chovatelia, spotrebitelia, poľovníci
- organizáciu denných porád, diskusií na úrovni miestneho centra

Po schválení informácií vedúcim miestneho centra sa informácie a údaje distribuujú príslušným orgánom a verejnosti.

Vedúci miestneho centra je zodpovedný za denné správy zasielané do národného centra o novom vývoji v infikovanej oblasti.

Prílohy k operačnému manuálu pre AMO

Príloha č.1 k operačnému manuálu

Sérologický skríning ošípaných v ochrannom pásme

Detekcia protilátok proti AMO

Program sérologického skríningu bude brať do úvahy spôsob prenosu AMO a spôsob ustajnenia ošípaných, napríklad, či sú ustajnené v skupinách, a zároveň veľkosť takýchto skupín.

1. Sérologický skríning ošípaných chovaných v skupinách.

Skupina je definovaná ako dve a viac prasiat v priamom kontakte.

Odber vzoriek:

Veľkosť skupiny	Počet vzoriek
Do 20 ošípaných	Od dvoch ošípaných (ak skupina pozostáva z prasnice s ciciakmi, vzorka sa odoberie iba od prasnice)
Viac ako 20 ošípaných	Od dvoch ošípaných + od 5% zvyšku

Vzorky budú odobraté od všetkých skupín v chove.

**Zariadenie potrebné pre vyšetrenie
podozrenia z výskytu AMO**

1. Ochranný odev pozostávajúci z:
gumených čižiem (s povrchovou stopou pre jednoduché čistenie a dezinfekciu)
kombinézy
bezpečnostnej ochrany hlavy
jednorázových rukavíc
jednorázových tvárových masiek
2. Zariadenie pre osobnú dezinfekciu:
vedro
plastická špongia
kefka
dezinfekčný roztok aktívny proti AMO
3. Zariadenie pre post mortem vyšetrenie a odber diagnostických vzoriek:
pitevný nôž
brúska
rúčka skalpela a čepeľka
nožnice
peány
plastové nádoby na tkanivové vzorky
plastové vrecia
samolepiace štítky
značkovače
4. Zariadenie pre klinické vyšetrenie a odber krvi
záchytné pomôcky (pre znehybnenie zvierat'a) so slučkami s nerezovými rúčkami
farebný sprej pre označovanie
injekčné sedatíva (azaperon, alebo iné)
striekačky a ihly
vákuové skúmavky pre odber zrazenej krvi a nezrazenej krvi
vhodná súprava ihliel k skúmavkám vrátane ihliel pre odbery z v.jugularis, alebo v.cava anterior
držiaky na ihly
boxy na prenos skúmaviek s krvou
klinický teplomer
5. Vybavenie pre diagnostické usmrtenie zvierat
Pentobarbitát sodný alebo iná vhodná látka pre humánny spôsob usmrtenia
6. Kópie predpísaných formulárov, ktoré môžu byť potrebné
7. Ostatné pomôcky
perá

ceruzky
poznámkové bloky
mobilný telefón
zariadenie na zistenie GPS súradníc
baterka s batériami a žiarovkou
veľké plastové vrecia na znečistené odevy a odpad
ľahko dezinfikovatelné plastové, alebo kovové podnosy a/alebo krabice pre prenos pomôcok
a vzoriek.

Príloha č.3 k operačnému manuálu

Slovenská republika

Zoznam formulárov a hlásení používaných miestnymi centrami pre tlmenie nákaz.

Názov formulára
Hlásenie o podozrení na výskyt AMO (3f)
Epizootologické šetrenie pri podozrení/potvrdení z AMO (3a)
Veterinárne opatrenia pri podozrení/potvrdení z AMO(v ohnisku, v ochrannom pásme, v pásme dohľadu, pre kontaktné chovy) (3b)
Správa o výskyte afrického moru ošípaných (3g)
Denné hlásenie o epizootologickej situácii pri výskyte AMO (FTP schránka ŠVPS)
Súpis chovateľov a počty zvierat vyšetrených (ochranne vakcinovaných) na AMO (v ohnisku, v ochrannom pásme, v pásme dohľadu) (3c)
Žiadamka na veterinárne laboratórne vyšetrenie nákaz v chovoch ošípaných (intranet ŠVPS/VIS)
Správa o zániku ohniska AMO (FTP schránka ŠVPS)
Zrušenie veterinárnych opatrení (FTP schránka ŠVPS)
Úradný záznam o usmrtení zvierat v ohnisku (3d)
Úradný záznam o vykonaní predbežného a záverečného čistenia a dezinfekcie(3e)
Úradný záznam z kontroly (FTP schránka ŠVPS)

Epizootologického šetrenie pri podozrení/potvrdení* AMO

Dátum vyplnenia:
Úradný veterinárny lekár/telefón:
Dátum podozrenia:
Dátum potvrdenia:

Názov podniku/chovateľa:
Adresa podniku/chovateľa:
Farma:.....Okres:.....Kraj:.....
Číslo CEHZ:.....
Informácie poskytol/telefón:

Súkromný veterinárny lekár:Prítomný: áno nie

***nehodiace sa škrtnúť**

Základná charakteristika chovu:

Druh chovu (len 1 druh zvierat aj iné druhy UCH, RCH, ŠCH)

Identifikácia zvierat: (ušné znaky, register)

Obrat stáda:

Plemenitba:

Vakcinácia (proti ktorému ochoreniu, ktoré kategórie, spôsob označovania)

Posledný monitoring nákazy pred jej vznikom v ohnisku:

Dátum ustálenia nákazy:

Anamnéza, klinický priebeh:

A) ZVIERATÁ

Stavy zvierat v ohnisku

Presuny zvierat

1. NA FARMU (odkiaľ, kedy, do ktorého objektu, počet)
2. Z FARMY (kedy, počet, kam)
3. V RÁMCI FARMY (odkiaľ – kam, kedy, počet)

B) OSOBY

Pohyb osôb

1. Pohyb ošetrovateľov (rozdelenie po objektoch, jedáleň, šatne)
2. Návštevy veterinárneho lekára (kto, kedy, kam ešte chodí okrem tejto farmy)
3. Iné návštevy (údržbári, servis, kto, kedy, ktorý objekt)
4. Hygienická slučka (prezliekarne, ošetrovatelia, vet. lekár, návštevy, vyhradená miestnosť)
5. Hromadné akcie (vakcinácia, terapia

Chov vnímaných zvierat ošetrovatel'ami v súkromnom vlastníctve:

(kto, koľko kusov, či neuhynuli – skontrolovať zdravotný stav)

Pracovníci farmy – (poľovníci, posudzovatelia, a pod.)

C) INÉ ZDROJE PRENOSU A ŠÍRENIA

Podstiel'anie:

Zdroj krmív:

Miešiareň krmív:

Manipulácia s kadávermi + evidencia odvozu (predaj kadáverov):

Hnojná koncovka:

Preprava zvierat:

Výskyt vektora:

D) OCHRANA CHOVU PRED ZAVLEČENÍM NÁKAZ

- oplotenie –
- stráženie –
- evidencia osôb a dopravy –
- dezinfekčný bazén –
- hygienická slučka –
- pohotovostná zásoba dezinfekčných prostriedkov –
- plocha na dezinfekciu vozidiel –
- ťažká technika dostupná (traktor, nakladač, buldozér) –
- zdroj vody vlastný –
- zdroj vody obecný –
- iná neoddelená firma na farme –
- neoddelený bitúnok –
- nástroje a liečivá na farme –
- pomôcky na fixáciu zvierat na farme –
- systém predaja zvierat –
- karanténna maštaľ –

E) NÁKRES FARMY

Príloha č.

F) KLINICKÉ VYŠETRENIE

G) ODBER VZORIEK

Za odbornú skupinu:

Meno a priezvisko:

Za RVPS :

Meno a priezvisko:

Za kontrolovaný subjekt:

Meno a priezvisko:

Regionálna veterinárna a potravinová správa

Č.j:

V dňa

PRÍKLAD

O P A T R E N I A

Regionálna veterinárna a potravinová správapríslušná podľa § 8 ods. 3 písm. e) v súlade s § 17 ods. 3 zákona NR SR č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov a v zmysle ustanovenia § 5 Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 277/2003 Z.z. o opatreniach na tlmenie afrického moru ošípaných

n a r i a d' u j e

**pre....., PSČ, IČO,
farma, CEHZ
v zastúpení**

o p a t r e n i a

pri podozrení/potvrdení výskytu afrického moru ošípaných v chove ošípaných.

A. Ohniskom nákazy je farma ošípaných....., CEHZ, majiteľa, PSČ, IČO

B. Nariad'uje sa:

1. aktualizovať súpis všetkých kategórií ošípaných a v rámci týchto kategórií denne aktualizovať počet zvierat, počet už uhynutých, chorých alebo pravdepodobne nakazených zvierat. Informácie v súpise sa na požiadanie predložia Regionálnej veterinárnej a potravinovej správe v a možno ich pri každej kontrole overovať,
2. držať ošípané v chove v ich ustajňovacích priestoroch alebo na iných miestach umožňujúcich ich izoláciu,
3. vstup osôb do chovu a výstup osôb z chovu len na základe písomného povolenia Regionálnej veterinárnej a potravinovej správy
4. vjazd vozidiel do chovu a výjazd vozidiel z chovu len na základe písomného povolenia Regionálnej veterinárnej a potravinovej správy
5. používať pri vstupoch do budov a výstupoch z budov na ustajnenie ošípaných a samotného chovu vhodné prostriedky na dezinfekciu, osoba vstupujúca do chovu alebo opúšťajúca chov ošípaných musí dodržať hygienické opatrenia potrebné na zníženie rizika šírenia vírusu afrického moru ošípaných a všetky dopravné prostriedky opúšťajúce chov pred opustením chovu dôkladne dezinfikovať,
6. bezodkladne usmrtiť ošípané v chove pod úradným dozorom spôsobom, ktorý zabráni akémukoľvek riziku šírenia vírusu afrického moru ošípaných počas prepravy alebo usmrtenia Termín :
7. zabezpečiť technickú a personálnu pomoc pri zabíjaní zvierat, pri odobratí dostatočného počtu vzoriek v súlade s diagnostickou príručkou od usmrcovaných

- ošípaných na zistenie spôsobu zavlečenia vírusu afrického moru ošípaných do chovu a doby, počas ktorej mohol byť prítomný vírus v chove pred ohlásením choroby,
8. spracovať telá uhynutých alebo usmrtených ošípaných pod úradným dozorom,
 9. poskytnúť pomoc pri vysledovaní mäsa a ošípaných pochádzajúcich z chovu a zabitých v období medzi pravdepodobným zavlečením choroby do chovu a zavedením úradných opatrení,
 10. ošetriť kontaminované materiály a odpady, ako sú krmivá, spôsobom, ktorý zabezpečuje zničenie prítomného vírusu afrického moru ošípaných. Jednorazové materiály, ktoré môžu byť kontaminované a najmä materiály použité pri usmrtní, zničiť, postupom podľa pokynov úradného veterinárneho lekára. V prípade ošetrenia kontaminovaných materiálov (metly, handry, vrecia atď.) spálením, likvidáciu vykonať za účasti príslušníkov požiarneho zboru,
 11. po odstránení ošípaných mechanicky vyčistiť a dezinfikovať objekt a vyčistiť okolie budov použitých na ustajnenie ošípaných, vozidlá používané na prepravu ošípaných alebo ich tiel a všetko vybavenie, podstielku, hnoj a hnojovku, ktoré môžu byť kontaminované, v súlade s § 12 Nariadenia vlády č. 277/2003 Z.z..

Termín: v texte

12. Viest' evidenciu o všetkých nákladoch vynaložených pri usmrcovaní, spracovaní tiel ošípaných a asanáciou prostredia pod úradným dozorom.

C. Zakazuje:

1. premiestňovanie ošípaných z chovu a do chovu,
2. premiestňovanie tiel ošípaných z chovu bez povolenia Regionálnej veterinárnej a potravinovej správy,
3. premiestňovanie mäsa z chovu, ako aj zákaz premiestňovania produktov z ošípaných, spermy, vajícok a embryí ošípaných, krmív, nástrojov, materiálov alebo odpadu, ktorým sa pravdepodobne prenáša africký mor ošípaných, okrem prípadov premiestnenia povolených Regionálnou veterinárnou a potravinovou správou

O d ô v o d n e n i e

Na základe úradne potvrdeného výskytu afrického moru ošípaných v chove ošípaných....., farma ošípaných....., CEHZ v Štátnom veterinárnom ústave Zvolen CP:zo dňa bolo rozhodnuté tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto opatrenia.

Podpis a pečiatka riaditeľa RVPS

Doručuje sa:

Na vedomie:

Súpis chovov a počty zvierat v ohnisku, v ochrannom pásme, v pásme dohľadu pri potvrdení AMO v chove ošípaných

Dátum vyplnenia:

Úradný veterinárny lekár/telefón:

Dátum podozrenia:.....

Dátum potvrdenia:.....

Názov podniku, chovateľ /Adresa /Farma/ číslo CEHZ:

.....

Zoznam chovateľov v ohnisku:

P.č.	meno a adresa chovateľa	farma	CEHZ	počet ošípaných	Počet vyšetrených ošípaných (klinicky,serologicky,iné)
1.					
2.					
3.					

Zoznam chovateľov v ochrannom pásme:

P.č.	meno a adresa chovateľa	farma	CEHZ	počet ošípaných	Počet vyšetrených/vakcinovaných ošípaných (klinicky,serologicky,iné)
1.					
2.					
3.					

Zoznam chovateľov v pásme dohľadu:

P.č.	meno a adresa chovateľa	farma	CEHZ	počet ošípaných	Počet vyšetrených/vakcinovaných ošípaných (klinicky,serologicky,iné)
1.					
2.					
3.					

Regionálna veterinárna a potravinová správa

**Úradný záznam č.
o usmrtení zvierat a o likvidácii materiálov, ktoré môžu prenášať vírus
AMO v ohnisku AMO.**

Na základe veterinárnych opatrení č. zo dňa bol v chove názov podniku-chovateľa/ adresa/farma/číslo CEHZ..... v počte usmrtených kusov.

Spôsob usmrtenia:

Dátum usmrtenia:

Usmrtenie vykonal:.....

Úradný dohľad zabezpečil (meno a priezvisko):

Na základe veterinárnych opatrení č. zo dňa bolo v chove podniku-chovateľa/ adresa/farma/číslo CEHZ..... likvidovaných:

- kadávery plemenné kance, kančeka/počet/hmotnosť:
- kadávery prasnice ZS/počet/hmotnosť:
- kadávery prasničky ZS/počet/hmotnosť:
- kadávery výkrm/počet/hmotnosť:
- kadávery predvýkrm/počet/hmotnosť:
- kadávery ciciaky/počet/hmotnosť:
- krmivo/hmotnosť:
- iné.....

Spôsob likvidácie:

Dátum likvidácie:

Likvidáciu vykonal:

Úradný dohľad zabezpečil (meno a priezvisko):

Úradný záznam s podpisom potvrdzujú:

1. Pracovník regionálnej veterinárnej a potravinovej správy:

.....
meno a priezvisko

.....
funkcia

.....
podpis a pečiatka

2. Zástupca chovateľa:

.....
meno a priezvisko

.....
funkcia

.....
podpis a pečiatka

Príloha: zberný list od kafilérie

Regionálna veterinárna a potravinová správa

**Úradný záznam č.
o vykonaní predbežného a záverečného čistenia a dezinfekcie v ohnisku
AMO**

Predbežné čistenie a dezinfekcia:

Na základe veterinárnych opatrení č..... zo dňa..... bolo v chove/adresa/farma/CEHZ:vykonané predbežné čistenie a dezinfekcia v súlade s Prílohou č. 4 nariadenia vlády č. 277/2003 Z. z.

Dátum vykonania predbežného čistenia a dezinfekcie :

použitý prípravok/koncentrácia:

množstvo použitého prípravku:

Záverečné čistenie a dezinfekcia:

Na základe veterinárnych opatrení č..... zo dňa..... bolo v chove/adresa/farma/CEHZ:vykonané predbežné čistenie a dezinfekcia v súlade s Prílohou č. 4 nariadenia vlády č. 277/2003 Z. z.

Dátum vykonania predbežného čistenia a dezinfekcie :

použitý prípravok/koncentrácia:

množstvo použitého prípravku:

Čistenie a dezinfekcia bola vykonaná firmou (názov a adresa):

Úradný dohľad zabezpečil (meno a priezvisko):

Úradný záznam s podpisom potvrdzujú:

1. Pracovník regionálnej veterinárnej a potravinovej správy:

.....
meno a priezvisko

.....
funkcia

.....
podpis a pečiatka

2. Zástupca prevádzkarne, v ktorej sa predbežné a záverečné čistenie a dezinfekcia sa vykonala:

.....
meno a priezvisko

.....
funkcia

.....
podpis a pečiatka

Príloha: Protokol o vykonanej práci, prípadne potvrdenie o vykonaní práce od príslušnej firmy, ktorá čistenie a dezinfekciu vykonala.

H L Á S E N I E
O PODOZRENÍ NA VÝSKYT AFRICKÉHO MORU OŠÍPANÝCH

- a) Regionálna veterinárna a potravinová správa:
- b) dátum odoslania:
- c) hodina odoslania:
- d) dátum, kedy vzniklo podozrenie na AMO:
- e) podozrenie vyslovené na základe:
- f) hodina a dátum odoslania vzoriek na laboratórne vyšetrenie:
- g) diag. metódy použité na potvrdenie AMO:.....
- h) podozrenie AMO u diviakov (uviesť číslo ident. značky) alebo ošípaných v chove (uviesť číslo CEHZ), na bitúnku (CEHZ) alebo v dopravnom prostriedku (ŠPZ):
.....
- i) zemepisné určenie miesta (geografické súradnice):
- j) vykonané opatrenia pri podozrení:
- k) počet ošípaných v chove v ktorom bolo vyslovené podozrenie podľa kategórií:
- základné stádo
- ošípané do veku 3 mesiacov
- výkrm
- plemenné prasničky

Pečiatka regionálnej veterinárnej a potravinovej správy a podpis regionálneho veterinárneho lekára:

Dátum:

S P R Á V A O VÝSKYTE AFRICKÉHO MORU OŠÍPANÝCH

<p>1.</p> <p>a) Regionálna veterinárna a potravinová správa:</p> <p>b) dátum odoslania:</p> <p>c) hodina odoslania:</p> <p>d) počet ohnisk alebo prípadov:</p> <p>e) dátum, kedy vzniklo podozrenie na AMO:</p> <p>f) dátum potvrdenia AMO:</p> <p>g) diag. metódy použité na potvrdenie AMO:.....</p> <p>h) potvrdenie AMO u diviakov (uviest' číslo ident. značky) alebo ošípaných v chove (uviest' číslo CEHZ), na bitúnku (CEHZ) alebo v dopravnom prostriedku (ŠPZ):</p> <p>i) zemepisné určenie miesta (geografické súradnice):</p> <p>j) vykonané opatrenia na eradikáciu nákazy:</p> <hr/> <p>2. Ak ide o primárne ohnisko alebo prípady na bitúnku alebo v dopravnom prostriedku, musia sa poskytnúť nasledujúce informácie:</p> <p>a) počet podozrivých ošípaných:</p> <p>v ohnisku</p> <p>na bitúnku</p> <p>v dopravnom prostriedku</p> <hr/> <p>b) počet uhynutých ošípaných podľa kategórií:</p> <p>základné stádo</p> <p>ošípané do veku 3 mesiacov</p> <p>výkrm</p> <p>plemenné prasničky</p>	<p>c) u každej kategórie počet klinicky chorých a počet ošípaných, u ktorých bol AMO potvrdený:</p> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: left; border-right: 1px solid black; padding: 5px;"><i>klinicky choré</i></th> <th style="text-align: left; padding: 5px;"><i>AMO potvrdené</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;">základné stádo</td> <td style="padding: 5px;">základné stádo</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;">ošípané do veku 3 mesiacov</td> <td style="padding: 5px;">ošípané do veku 3 mesiacov</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;">výkrm</td> <td style="padding: 5px;">výkrm</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;">plemenné prasničky</td> <td style="padding: 5px;">plemenné prasničky</td> </tr> </tbody> </table> <hr/> <p>d) počet ošípaných usmrtených:</p> <p>v ohnisku</p> <p>na bitúnku</p> <p>v dopravnom prostriedku</p> <hr/> <p>e) počet spracovaných tiel ošípaných</p> <hr/> <p>f) u ohniska uviest' vzdialenosť od najbližšieho chovu ošípaných v metroch:</p> <hr/> <p>g) ak bol AMO zistený na bitúnku alebo v dopravnom prostriedku, uviest' umiestnenie chovov pôvodu infikovaných ošípaných alebo kadáverov – región, okres, číslo katastra:</p>	<i>klinicky choré</i>	<i>AMO potvrdené</i>	základné stádo	základné stádo	ošípané do veku 3 mesiacov	ošípané do veku 3 mesiacov	výkrm	výkrm	plemenné prasničky	plemenné prasničky
<i>klinicky choré</i>	<i>AMO potvrdené</i>										
základné stádo	základné stádo										
ošípané do veku 3 mesiacov	ošípané do veku 3 mesiacov										
výkrm	výkrm										
plemenné prasničky	plemenné prasničky										
<p>Na tlačive sa hlási výskyt AMO</p>	<p>Pečiatka regionálnej veterinárnej a potravinovej správy a podpis regionálneho veterinárneho lekára:</p> <p>Dátum:</p>										

Príloha č.8.

Slovenská republika

Miestne centrá pre tlmenie chorôb.

Zloženie

Vedúci miestneho centra

Tímy

- koordinačný tím
- administratívny tím
- epizootologický tím
- eradikačný tím
- kontrolný tím

Koordinačný tím

základné úlohy

- poplach podľa poplachového plánu
- príprava informácií médiám
- príprava info faxov
- organizácia stretnutí – súkromní veterinárni lekári, chovatelia, spotrebitelia
- organizácia denných porad, diskusií na úrovni miestneho centra
- príprava rozhodnutí

poplachový plán – plán činnosti po obdržaní hlásenia o podozrení na výskyt nákazy zoznamu A OIE

- informácia regionálnemu veterinárnemu lekárovi
- okamžité prešetrenie chovu a nariadenie opatrení v prípade potvrdenia podozrenia na AMO úradným veterinárnym lekárom
- informácia regionálnemu veterinárnemu lekárovi
- ďalšie vyšetovanie chovu a odber vzoriek
- organizácia transportu vzoriek
- aktivácia miestneho centra pre tlmenie chorôb
- informácia susedným regiónom

Administratívny tím

základné úlohy

- administratívne vymedzenie ochranného pásma a pásma dohľadu
- zaznamenávanie údajov o chovoch a zvieratách
- vydávanie a publikácia nariadení
- stanovenie časového plánu a organizácia odberu vzoriek a klinického prešetovania chovov

Epizootologický tím

základné úlohy

- zaznamenávanie faktov
- klinické vyšetovanie a odber vzoriek
- stanovenie rozsahu vzorkovania vykonávaného eradikačným tímom
- epizootické šetrenie
- okamžité informovanie susedných regiónov o kontaktoch zvierat z ohniska AMO
- príprava podrobnej správy o epizootickej situácii

- zhodnotenie epizootologických údajov

Eradikačný tím

základné úlohy

- kontrola dezinfekčných zariadení
- plánovanie usmrtenia a neškodného odstránenia zvierat, krmiva a materiálov
- usmrtenie a neškodné odstránenie
- vzorkovanie usmrtených zvierat
- oceňovanie zvierat
- kontrola dezinfekcie
- čistenie a dezinfekcia zariadení

Kontrolný tím

základné úlohy

- kontrola premiestňovania zvierat
- kontrola prepravy zabitých zvierat
- kontrola kafilerického podniku
- kontrola bitúnkov, rozrábkární
- kontrola iných poľnohospodárskych služieb

Príloha č.9.

Slovenská republika

Vybavenie miestnych centier pre tlmenie chorôb.

Miestne centrá pre tlmenie chorôb, trvale alebo dočasne zriadené pri regionálnych veterinárnych a potravinových správach majú k dispozícii kancelárske zariadenie, vrátane:

- kancelársky nábytok, fotokopírky a pod. alebo schopnosť okamžite to zariadiť,
- systémy počítačového zaznamenávania, špeciálne vypracované pre ohniská
- predtlačené formuláre, ako sú:
 - vzory veterinárnych opatrení
 - oceňovanie
 - vzory epizootologických šetrení
 - oznámenia za účelom zverejnenia
 - sledovanie požiadaviek a správ
 - sprievodné doklady pri premiestňovaní ošípaných

Miestne centrá pre tlmenie chorôb trvale alebo dočasne zriadené pri regionálnych veterinárnych a potravinových správach majú nasledovné vybavenie

- telefónne a faxové spojenie. Aspoň jedna linka vyhradená pre komunikáciu s národným centrom pre tlmenie chorôb, mobilný telefón,
- systém zakladania údajov - počítačové spracovávanie
- mapy územia spádovej oblasti (1 : 50 000, resp. 1 : 10 000)
- zoznam osôb a organizácií (a ich adresy) v spádovej oblasti, ktoré treba skontaktovať v prípade vzniku AMO. Tento zoznam zahŕňa
 - orgány miestnej správy zodpovedné za opatrenia pri tlení nákazy,
 - políciu,
 - colnice,
 - iné odborné služby, ktoré môžu navštevovať chovy,
 - súkromných veterinárnych lekárov,
 - regionálne komory súkromných veterinárnych lekárov,
 - prepravcov dobytky a mäsa,
 - kafilérie,
 - nákupcov /oceňovateľov zvierat/,
 - výrobcov krmív,
 - firmy vykonávajúce DDD (spoločnosti na vykonávanie dezinfekcie, dezinfekcie a ničenie hlodavcov)
 - poľovnícke organizácie, výstaviská
 - bitúnky a výrobné mäsových výrobkov,
 - chovateľské zväzy,
 - telekomunikácie,
 - miestne orgány komunálnej hygieny a technické služby (odstraňovanie odpadov),
 - dodávatelia na farmy
- systém informovania tlače a iných médií, aby verejnosť bola informovaná o zavedených opatreniach,
- zariadenia na čistenie a dezinfekciu pracovníkov, oblečenia a vozidiel,
- sklady materiálu, v ktorom je nasledovné vybavenie

- ochranné odevy,
- dezinfekčné prostriedky účinné proti AMO, detergenčné prípravky a mydlá,
- zariadenie na bezbolestné usmrcovanie zvierat, prípravky na utratenie a iné prostriedky na tento účel,
- pitevné a vzorkovacie súpravy,
- tabule a výstražné oznámenia na použitie v zamorených chovoch, ochrannom pásme a pásme dohľadu
- mapy (1 : 50 000 a 1 : 10 000),
- vybavenie na vykonávanie vakcinácie,
- pohotovostná brašňa a pohotovostný kufor,

Regionálny veterinárny lekár musí vedieť zabezpečiť

- vozidlá,
- pohonné hmoty,
- čerpadlá, lopaty a motyky (škrabky)
- stroje na premiestňovanie zeminy,
- letovacie lampy (zariadenia na opaľovanie),
- prenosné postrekovače a vybavenie na vykonávanie dezinfekcie.
- pozemné stroje
- plameňomety
- zariadenia na prepravu kadáverov do kafilerického zariadenia v zapečatených dopravných prostriedkoch v dostatočnom počte

Príloha č.10

Zoznam národných organizácií, ktoré musia byť kontaktované v prípade vypuknutia choroby

- Ministerstvo pôdohospodárstva SR
- Štátny plemenársky ústav SR
- Plemenárska inšpekcia SR
- Zväz chovateľov ošípaných v SR
- Slovenská poľnohospodárska a potravinová komora
- Zväz únie mäsiarov
- Asanačný podnik